

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za in-
samstvo Din 40.— neobvezno.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 2072 in 2804; ponoči tudi
št. 2034.
Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 2498
Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 30. avgusta.

Glavni odbor NRS je danes končal svojo pomembno sejo, katere rezultati so brez dvoma velikega pomena za nadaljni razvoj politične situacije. Sklepi glavnega odbora še niso objavljeni, ker so predloženi prvemu podpredsedniku in starešini stranke g. Stanojeviću, ki se nahaja bolan v Vrnjački banji v odobritev, a baš to se smatra kot dokaz, da so sklepi glavnega odbora ostrejši nego se je prvotno nameravalo. S tem večjo radovednostjo pričakuje javnost uradnega sporočila, ki bo v formi več ali manj odločno potrdilo, ker ve ves svet, da je radikalna stranka nezaključno razklana. Dosedaj je šla taktika obeh podpredsednikov Stanojevića in Trifkovića za tem, da med tremi glavnimi skupinami, pašičevci, centuramaši in vukičevci ne podere poslednjih mostov. Navdajala jih je nada, da se bodo vsaj oni, ki preživijo vesoljni potop volitev, zopet složili. Koristi od tega je imel g. Vukičević, katerega liste so se vsaj formalno mogle nazivati radikalne in ki je s policijskim aparatom v rokah krepko bil na poslu, da si zagotovo za dobo po volitvah čim ugodnejšo pozicijo, na stroške oficijelne stranke.

Ta lažna situacija se je sedaj zrušila. Po statutu pristojno glavno vodstvo NRS je Vukičeviću delovanje odločno obdodilo, se ogradilo od njega, s tem ga proglasilo za škodljiva stranke, njegove glavne kandidatske liste pa postavilo izven stranke. Disciplinarna stranke je torej službeno angažirana proti naporom g. Vukičevića.

Glavni odbor NRS se zanaša na to disciplino. Res je zlasti v starih granicah naše države ta čut bil pri radikalih vedno močno razvit. Radikalni so se zavedali, da brez discipline jih propadla že zdavnaj vse. Preko strašnih napak in nezmožnosti, ki jih je pokazovala NRS zadnja leta, ji je pomagala tako rekoč rodbinska zagrizenost srbijskih radikalov. Glavni odbor računa na to, da bo službeni poziv našel vendarle še odmeva v srcih starih radikalnih volivcev v Šumadiji in da bo težko udaril vladinovec.

Pa tudi brez obzira na to posledico je sedaj prti med Vukičevićem in pravo radikalno stranko definitivno pretrgan. G. Vukičević s svojim zavetnikom gospodom Korošcem bo sicer trdil, da so pri njem »pročiščen« radikal, a kdo naj mu verjame, ko ima v svojem taboru polovico korupcijskega, vse skupaj pa more pred narod le pod zaščito bajonetov. Ljudstvo ve, da je staro radikalstvo tam, kjer sta g. Aca Stanojević in Marko Trifković. G. Vukičević in njegove se mora v stvari smatrati za disidente.

Pa tudi v vrste onih kandidatov, ki uživajo podporo vlade, bo najnovejši energični akt Glavnega odbora NRS globoko posegel. Pričakuje se, da se ne bodo solidizirali v vlado, ampak da bodo veseli in zadovoljni, da jih Glavni odbor ne odvrne in da smejo ostati pri stranki.

Rezultat vsega tega je, da je Vukičević s svojim ožjim štabom naenkrat osamljen. Prej je govoril o stranki s 142 mandati, ki bo v bodoči skupščini vendar še najljubša in pod njegovim vodstvom »pročiščena«, zdaj pa izgleda precej »pročiščena« in zredčen on sam in njegova grupa se pojavlja v pravem številu.

Opravičeno se torej smatra, da je danes nastopila čisto nova situacija. Pripravljala se je sicer dolgo, tako dolgo, da se je vanjo že dvomilo in je zdaj iznenadila. Ne more se prirahiti naši SLS konstatacije, da se je z blejskim paktom silno prenašala, ko se je vezala z najslabšim krilom NRS, s tem pa si porušila mostove do ostalih radikalov in demokratov. To je še specijalen osebni polom g. Korošca.

Dogodki v NRS odpirajo za dobo po 11. septembru nove perspektive in utrjujejo prepričanje, da bo računati po volitvah s popolnoma novimi kombinacijami. Kako vloga bo v njih igrala SDS in čela demokracije, zavisi predvsem od človeka poslance, ki jih volitve privedejo v novo skupščino. Naša parola je tedaj za ostalih 12 dni do volitev: delati in delati, da se pojavi naša delegacija v Beogradu. Številka je najboljši diplomat.

Idealne upravne razmere

Veliki župan v borbi z ministrom.

Ostrek, 30. avgusta. n. Spor med tukajšnjimi radikali in davidovičevci se vedno bolj poostre. Vse odredbe velikega župana so brezpomembne, ker jih notranje ministrstvo takoj nato zopet razveljavi. Tako je veliki župan Francić pred par dnevi radi delanemožnosti razpustil občinski odbor v Retfali pri Osijeku in postavil komisarija. Takoj naslednji dan pa je ministrstvo notranjih zadev odločil o razpustu razveljaviti in zopet vzpostaviti radikalni občinski odbor. Veliki župan je danes izjavil, da bo s silo preprečil nadaljnjo uradovanje sedanjega župana, zoper katerega je vložena ovadba pri državnem pravdniku.

Pred objavo proklamacije NRS

Prvotni načrt še poostren? — «Odločilna borba se je pričela.»
Vznemirjenje med vladnimi radikali. — Pomembna konferenca
gg. Davidovića, Jovanovića, Pribičevića in Trifkovića

Beograd, 30. avgusta. p. Glavni odbor radikalne stranke je danes nadaljeval svoje delo. Na obče začudenje pa proglas, ki je bil že snodi redigiran, danes še ni bil objavljen, kakor tudi še niso bili objavljeni sklepi glede odklonitve Vukičevićevih list, akoravno se ve, da so bile te liste po večini proglašene za strankarsko neveljavne. Vladinovci zatrjujejo, da so se v zadnjem trenutku pojavila v glavnem odboru nesoglasja glede forme, v kateri se naj izvrši prelom z g. Vukičevićem. Ostrejša struja zastopa mišljenje, da se mora Vukičevića slovesno izključiti iz stranke ter to v proglasu tudi objaviti, zmernejša struja z g. Markom Trifkovičem zopet da je mnenja, da je dejanska izločitev g. Vukičevića iz radikalne stranke izvršena itak s tem, da se njegove glavne liste ne priznajo in da se v proglasu obtoži njegova vlada ter oficijelno odkloni vsaka odgovornost stranke za delovanje g. Vukičevića. Šlo bi torej za informacijo za razliko v taktiki.

Iz drugega vidika zatrjuje, da temu ni takos. Proglas je definitivno redigiran, a objavljen ni, ker je bil poslan g. Stanojeviću v končno odobritev in podpis. Res je sicer, da je g. Stanojević v svojem včerajšnjem pismu glavnemu odboru že vnaprej izjavil svojo solidarnost z njegovimi sklepi, toda zdaj se, da so ti sklepi sedaj ostrejši, nego so bili prvotno nameravani in menda tudi dogovorjeni, ter se je zato smatralo potrebno jih predložiti Aci Stanojeviću.

Prihod ameriških letalcev v Beograd

Beograd, 30. avgusta. n. Danes dopoldne ob 11.10 sta dospela na zemunsko letališče ameriška letalca Brook in Schlee, ki se nahajata na poletu okoli sveta. Njun prihod je bil prvotno najavljen za 9. uro dopoldne, vendar pa sta se letalca radi slabega vremena v alpskih pokrajinah zamudila. Na zemunskem letališču se je zbrala že v zgodnjih dopoldanskih urah velika množica Beograđanov, ki so nestrpno pričakovali prihoda Američanov. Ker pa ni bilo znano, kdaj bosta dospela, se je množica začela polagoma razhajati, tako da je bilo ob njuni pristanku na letališču komaj par sto ljudi, ki pa so letalce navdušeno pozdravljali. Po kratkem odmoru sta se Američana v spremstvu ameriškega poslanika odpe, ljala v Beograd in si ogledala mesto, nato pa se je vršila v ameriškem poslanstvu njima na čast prirejana čajanka. Zvečer sta se oba ameriška letalca udeležila banketa, ki ga je priredil vojni minister general Hadžić na čast jugoslovenskim, češkoslovaškim in poljskim letalcem, ki so se udeležili letalskega mitinga Male antante. Prvotno sta nameravala nadaljevati svoj polet v Carigrad že danes popoldne, vendar pa sta zaradi slabega vremena odgodila na jutri zjutraj. (Glej tudi poročilo na 3. str.)

Zunanji minister pride na Bled

Beograd, 30. avgusta. r. Jutri odpotuje zunanji minister dr. Voja Marinković na Bled, kjer bo sprejet od kralja v avdienci. Z Bleda se odpelje dr. Marinković direktno v Zenevo na zasedanje Društva narodov. Z zunanjim ministrom potuje še dopisnega urada ministrstva za zunanje zadeve g. Hadžidjordjević. Ostala delegacija odpotuje iz Beograda šele 2. septembra.

Diplomati pri zunanjem ministru

Beograd, 30. avgusta. n. Danes dopoldne sta posetila zunanje ministra dr. Marinkovića rumunski poslanik Emandi in češkoslovaški poslanik Seba. Razgovori so se tikali vprašanj, ki pridejo v razpravo na konferenci ministrov Male antante pred zasedanjem Društva narodov. Opoldne je posetil zunanje ministra tudi angleški poslanik g. Kenard.

Nova stranka v Bosni

Travnik, 30. avgusta. n. Ustanovitelj nove Hrvatske narodne stranke za Bosno in Hercegovino prof. Stepan Janković je danes izjavil vašemu dopisniku, da je njegova stranka v bistvu le obnova svoječasne teške stranke, ki se je primerno prilagodila novim razmeram. Deviza njegove stranke je Bosna Bosancem, Hercegovina Hercegovcem. Njegova akcija se omejuje na enkrat le na travniški srez, po volitvah pa bo razširil delovanje stranke na vso Bosno in Hercegovino.

Občinske volitve v Vojvodini

Beograd, 30. avgusta. n. Prihodnja številka «Službenih novih» bo objavila naredbo notranjega ministrstva o razpisu občinskih volitev v Vojvodini, ki se bodo vršile sred decembra.

Obsojeni radičevci

Zagreb, 30. avgusta. n. Danes je okrajno sodišče obdodilo več radičevcev na 14dnovni zapor radi teroriziranja pristaev drugih strank zlasti v zagrebaški okolici.

Pozno zvečer je bil nocoj izdan komunisti, ki sporoča, da je volilni proglas radikalne stranke definitivno odobren in da ga je glavni tajnik dr. Ivković odnesel g. Stanojeviću v Vrnjačko banjo v podpis.

Član glavnega odbora Janković je nocoj izjavil novinarjem: »Sedaj je situacija čista in odločilna borba se je pričela. O razrepu stranke ni govora. Mi enostavno izločimo, kar ne velja.«

Veliko pozornost je vzbudil nocoj sestanek Marka Trifkovića, Ljube Davidovića, Svetozarja Pribičevića in Joca Jovanovića. Udeleženci sestanka so odklonili o namenu svoje konference vsako izjavo. Zatrjuje se, da ta konferenca ni bila prva. V kolikor se je moglo dognati, so omenjeni politični šefi razpravljali o političnem položaju pred volitvami ter o situaciji v novi Narodni skupščini. Domneva se, da je pri tej priliki g. Trifković informiral svoje kolege o položaju v radikalni stranki in o sklepih glavnega odbora.

Dogodki v glavnem odboru NRS so očividno g. Vukičevića in njegove prijatelje znatno vznemirili. Čez dan so se vršila v min. predsedništvu opetovana posvetovanja o ukrepih, ki jih je treba storiti, da se posledice sklepov glavnega odbora omilijo. G. Vukičević bi imel danes zopet odpotovati na daljšo agitacijsko turnejo, a je svoj odhod odgodil in se zatrjuje, da ne bo več zapustil Beograda. Tudi to se smatra kot znak resnega položaja, v katerem se min. predsednik nahaja.

Direktni pomorski promet med našo državo in Južno Ameriko

London, 30. avgusta. o. Po dolgotrajnih pogajanjih med zastopniki pomorske - prometne družbe Cunard Line in predstavniki pomorske - prometnih družb v Jugoslaviji je bil dosežen sporazum glede uvedbe direktnih pomorske - prometnih zvez med jugoslovenskimi pristanišči v Dalmaciji in Južno Ameriko. V to svrhu bo ustanovila Cunard Line novo družbo, h kateri bosta pristopila tudi «Jugoslovska plovnitva» in «Boka». Spočetka bo vzdrževala to zvezo samo ena ladja. Pozneje pa bo to službo opravljalo več ladij, ki bodo imele vsaka obseg nad 8000 ton. Ker je bil v preteklem letu promet med jugoslovenskimi lukami in Južno Ameriko prav velik, zlasti kar se tiče prevoza izseljencev, kakor tudi uvoza kave, pričakuje družba Cunard Line, da bo nova družba prav dobičkonosna.

London, 30. avgusta. o. Med jugoslovensko vlado in zastopniki Cunard Line je bila podpisana pogodba, s katero se jugoslovenska vlada obvezuje, da bo dovolila novi družbi znatne privilegije.

Radičevski župan v Karlovcu
Karlovac, 30. avgusta. n. V sredo se bo vršila prva seja novoizvoljenega občinskega sveta. Ker sta se radičevcem priključila tudi oba izvoljena radičevska disidenta in dva federalista, imajo radičevci tudi v novem občinskem svetu večino in bodo torej izvolili svojega župana.

Novi aretacije komunistov

Zagreb, 30. avgusta. n. Policija je danes ponovno aretirala več komunistov radi komunistične agitacije.

Spremembe pri zagrebaškem gledališču

Zagreb, 30. avgusta. n. Kakor se izve iz poučenega vira, bo v kratkem upokojen upravnik Narodnega gledališča v Zagrebu g. Treščec. Tudi v vodstvu opere se pričakuje spremembe.

Obsežna sovjetska vohonska organizacija v Besarabiji

Bukarešta, 30. avgusta. s. V Kišinevu so odkrili novo vohonsko središče. Aretirani so bili trije rezervni oficirji, dva oficirja mestne komande in 40 civilistov. Vohonsko središče je del široko razpnete sovjetske organizacije. Vojaki vohuni imajo svojo centralo v Bukarešti, kjer je bilo aretiranih 50 oseb. Vojaske oblasti so sklenile, da bodo v bodoče stalno menjavale oficirje v Besarabskih garnizijah.

Fašistične organizacije v Nemčiji

Berlin, 30. avgusta. d. V nemško-nacionalnih krogih so se zadnje dni razširile vesti, da je italijanski generalni konzul v Lipsku, Renzetti v bistvu le delegat italijanskega fašizma v Nemčiji. Tekom zadnjih let je organiziral 12 italijanskih šol in celo vrsto fašističnih društev. V kratkem bo ustanovil v Berlinu poseben italijanski dom, kjer bo imela svoje prostore fašistična šola, knjižnica in slične ustanove. Ustanovil je tudi fašistične mladinske organizacije. Prvih 250 članov teh organizacij je bilo v začetku avgusta odposlanih v neko italijansko kopalnico na počitnice. Fašistične otroke iz Nemčije so sprejeli v Bolzano na svočani način.

Razorožitvena debata v Parizu

Pred zaključkom zasedanja medparlamentarne unije je prišlo do zanimive razprave v razorožitvenem problemu

Pariz, 30. avgusta. d. Medparlamentarna unija razpravlja o osnutku tehničnega programa za omejevanje oboroževanja. Poročilo je podal Francoz Bibiet, nakar se je razvila zelo živahna debata. Poročilo ugotavlja predvsem sledeče: V moderni vojni je vsaka država angažirana z vso svojo vojno kapaciteto in je zato predvsem potrebno, da se ugotovi ta kapaciteta posrednih držav. Ker pa ni mogoče zahtevati, da bi posamezne države opustile vso svojo mirodobno industrijo, je mogoče doseči omejevanje izključno le na izrazito vojaška vojna sredstva. Pri tem je treba upoštevati posebne razmere vsake posredne države. Sem spada predvsem razširjenost in naravna zaščita meja, število in velikost kolonij itd. Vsek načrt omejitve oboroževanja mora stremeti za tem, da ne more nobena država izvajati hegemonije, odnosno razpolagati za vojno silo, s katero bi se lahko uprla mednarodnim odločbam Društva narodov.

Konferenca je z obžalovanjem ugotovila, da je rešitev vprašanja razorožitve postala mnogo težavnejša, kakor pred dvema letoma. Edino sredstvo, ki bi lahko premagalo ovire, je apel na javno mnenje, ki je navezavalo odločno na sklepe parlamentov in vlad.

V debato je posegel madžarski delegat

Berzeviczy, ki je naglasil, da je vprašanje razorožitve doslej na vsej štiti doživelo velik neuspeh. Holandski del. Deckers je povdarjal, da bi bilo to vprašanje mnogo lažje, če bi vse države odkrito želele mir. Grški delegat Carapanajotis se je v načelu izjavil za razorožitev pod pogojem, da se vse države obvezujejo, da bodo spoštovale sklepe in odločitve Društva narodov. Nemški delegat dr. Sollmann je ostro kritiziral predloženi osnutek, povdarjajoč, da so evropske velesile s mirovnimi pogodbami od premagancev izsilile razorožitev. V ostalem pa se je v imenu Nemčije izjavil za popolno razorožitev vseh držav. Belgijski delegat Dignette je v svoji izjavi opozoril na nedavne izjave belgijskega vojnega ministra o nemškem oboroževanju in naglasil, da more Belgija glede na svoje izkušnje v svetovni vojni pristati na razorožitev le pod gotovimi pogoji, ki ji zagotavljajo potrebno varnost.

Pariz, 30. avgusta. (pa.) Na banketu delegatov medparlamentarne konference je zunanji minister Briand čestital na uspehu konference, ki spopolnjuje delo Društva narodov. Briand je povdarjal željo Francije po miru in zaključil, da sta spoštovanje pogodb in socialni mir najboljša garancija za obstoj civilizacije in svetovnega mira.

Lord Rothermere noče mirovati

Nov napad na čsl. vlado. — Ponoven protest slovaških kulturnih in političnih organizacij. — Kaj pravi njegov sin... — Hlinka proti angleškemu lordu

London, 30. avgusta. (be.) Lord Rothermere nadaljuje propagando za revizijo trianonske pogodbe. V današnjem «Daily Mailu» je izšel članek, katerega priložnostno izdaje 70 ameriških in kanadskih časopisov. V članku napada Rothermere češkoslovaško vlado, ki noče dovoliti plebiscita za madžarsko manjšino na Češkoslovaškem.

Košice, 30. avgusta. d. Tu se je vršilo veliko manifestacijsko zborovanje vseh kulturnih in političnih organizacij. Zborovanja se je udeležilo več tisoč ljudi. Vsi govorniki so ostro protestirali in obsodili akcijo lorda Rothermerea. Govorili so tajnik slovaškega naroda sveta Granatier, tajnik slovaškega šolskega društva prof. Kločko in zastopnik češkoslovaških narodnih socializmov in legionarjev dr. Markovič. Vsi govorniki so opozorjali, da hoče Madžarska s takimi akcijami zanesi zmedo med narodne manjšine in povzročiti notranje nemire. Naglašali so, da za nobeno ceno ne bodo dopustili revizije trianonske mirovne pogodbe ter da bodo Slovaki skupno s Čehi branili meje svoje domovine. Dr. Markovič je zlasti povdarjal, da so Čehi in Slovaki vedno pripravljeni braniti integriteto češkoslovaške republike in nedotakljivost državnih meja. Akcija lorda Rothermerea je imela to dobro stran, da je vsomu svetu pokazala, da so Čehi in Slovaki v obrambi domovine kljub svojim notranjim sporom složni in da se motijo vsi oni, ki kujejo načrte na račun notranjih sporov. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, ki protestira proti poskusu lorda Rothermerea, ki s svojo akcijo ogroža mir in konsolidacijo v srednji Evropi.

Budimpešta, 30. avgusta. d. «Ujszag» objavlja razgovor s sinom lorda Rothermerea Edmundom Harmsworthom, ki med drugim naglašja, da je Angležem vseeno, ali je Madžarska kraljevina ali pa republika. Edino komplikacijo bi lahko tvorilo vprašanje osebnosti. Angleži so prpti Habsburžanom, ker

bi to značilno začetek njihove restavracije. Proti Otonu Habsburgu je vsa Antanta in tudi vse nasledstvene države, ki bi smatrale njegov povratek za casus belli. Madžari se morajo zato odpovedati vsaki habsburški aspiraciji, če ne bodo zaigrali simpatije Anglije. Na Angleškem se ne smatra za nemogoče, da bi zasedel madžarski prestol kak angleški princ, n. pr. princ Connaught. Razume pa se, da bi bilo angleški javnosti ljubše, če bi zasedel madžarski prestol reprezentant kake stare madžarske aristokracije. Kandidatura kakoga ne-nškega princa ali celo Hohenzollernceve je popolnoma izključena in bi naletela na najostrejši odpor v Angliji. Na opombo urednika, kakšno stališče bi zavzela Anglija, ako bi skušala Madžarska z oboroženo silo izvesti svoje načrte, je sir Harmsworth izjavil, da si bo pač Madžarska prej dobro premislila, preden se bo spuščala v kake vojne avanture. Današnja generacija ima dovolj krvopletitja in bodoča vojna je stvar bodoče generacije.

Budimpešta, 30. avgusta. d. «Ujszag» objavlja razgovor z voditeljem slovaške ljudske stranke patrom Hlinko. Glede vstopa ljudske stranke v vlado je Hlinka naglasil, da to ni akt trenutne konjunkturo, marveč dobro premišljena stvar, ki je tudi že rodila svoje uspehe. Glede akcije lorda Rothermerea je povdaril, da so Slovaki proti vsaki spremembi državnih meja. Edina Slovaka, ki jima je morda Rothermerova akcija po godu, sta Jehlička in Unger. Kolikor nastopajo Slovaki proti Čehom, je to popolnoma notranja zadeva, ki ni naperjena proti češkoslovaški republiki, marveč le proti čški hegemoniji. Kar se mene osebno tiče, je naglasil Hlinka, nočem pod nobenim pogojem postati škof, ker bi bil le političen škof. Škofje pa naj bi ne politizirali. Jaz sem politik in hočem tudi ostati. Ze parkrat mi je bilo ponudeno mesto škofa, kar pa sem vedno doledno odklanjal.

Sklepi mednarodne konference tiska

Zeneva, 30. avgusta. d. Mednarodna konferenca tiska se je pred zaključkom zasedanja bavila z raznimi novinarskimi vprašanji. Sprejet je bil predlog, naj se izdajo vsem novinarjem posebne legitimacije, ki naj jim olajšajo delovanje izven svoje pristojne države. Ta legitimacija pa se ne bi smela izrabljati v politične namene. Nadalje je bil sprejet sklep, naj se pri izgonu novinarjev dotična vlada pred izdajo izgonškega povelja vselej obrne na mednarodni novinarski odbor, pri katerem morajo imeti prizadeti novinar priložko zagovora.

Obširno se je bavila konferenca tudi z vprašanjem cenzure. Sprejeta je bila daljša resolucija, ki se zavzema za olajšanje in odpravo cenzure sploh. Konferenca je izrazila mnenje, da tvori cenzura oviro normalne mednarodne izmenjave mnenja, in vsled tega ovira zbliževanje med narodi, ne glede na to, da ne more preprečiti razširjevanja tendencioznih in napačnih vesti. Kjer pa cenzura kljub temu obstoja, naj bi se vršila z vso obzornostjo in po strokovnjakih. Vprašanje obveznosti priobčevanja popravkov je bilo odgodeno do prihodnjega zasedanja.

Poostritev afere generala Gajde

Popoldne ob 13. so policijski organi pozvali bivšega generala Gajdo, ki je bil baš v restavraciji nekega parnega kopališča, naj odide k ponovnemu zaslišanju na policijsko predsedstvo. Gajda se je pozivu odzval. Gajdovo stanovanje je zopet pod policijskim nadzorom.

Praga, 30. avgusta. s. «Narodni Listy» poročajo, da je bil upokojeni general Šibis zaslišan v pokojniškem oddelku garnizijske komande. Šibis se je pred kratkim udeležil fašističnega zborovanja v Ml. Boleslavi skupno z generalom Gajdo in generalom Konopasekom. List izjavlja, da mu ni znano, ali je to zaslihanje v zvezi s tem dogodkom ali z znano afero v Sezavi.

Demisija lorda Cecila sprejeta

London, 30. avgusta. (lo-d.) Davi se je odpeljal zunanji minister Chamberlain v Zenevo. Spremlja ga earl of Onslow, sir Edward Hilton in sir Cecil Hurst.

Demisija lorda Cecila je bila sprejeta. V svojem odgovoru obžaluje ministrski predsednik Baldwin Cecilovo demisijo, naglašja pa, da lord Cecil pretirava difference, ki vladajo v angleškem kabinetu.

London, 30. avgusta. (lo.) Današnje «Times», povdarjajo, da obstoja navzkrižje med ministri predsednikom Baldwinom in Cecilom le glede metode in ne principov razorožitvenega vprašanja. Angleška vlada, ki je svoje mirovno delo tako uspešno pričela z locarnskim paktom, bo lahko to delo nadaljevala brez Cecila, akoravno ga bodo v Zenevi pogrešali. — «Morningpost» piše, da je izstop tako značajnega moža kot je Cecil iz angleške vlade, treba obžalovati, da pa ob angleški vladi kljub temu nadaljevala svoje delo v Društvo narodov in varovala življenjske interese angleške države. — «Daily Chronicle» pravi, da se vlada ni zavzemala tako za mirovno stvar, kot se bi morala. Vendar je treba videti, ako so bile angleške instrukcije proti intercom Anglije ali pa svetovnega mira. Nujno je, da je stvil Cecil predloge, katere so smatrali drugi za škodljive angleški državi.

Angleško-ruski odnošaji

SLS v defenzivi

Strašna gomila dokazov, da so vsi davčni poviški od 1. 1920 stvorjeni s sodelovanjem SLS, je klerikalce čisto zbegala. Na vse strani se lovijo za izgovori, se mučijo in dolžijo in stikajo, kje bi našli kako mrvico, da jo vržejo na dr. Žerjav. Demokrate proglašajo v to svrhu za »Žerjavove« ministre. Okoliščina, da je 1. 1922, kjer je res, vsaj julija, sodeloval tudi tedanji minister socialne politike dr. Žerjav, pa ni »Slovenec« ni kaj prijetno. Da ta budžet ni odpravil od g. Korošca leta 1920 podpisanih silnih bremen (invalidski davek, davek na poslovni promet, povišek hišno razrednega in zemljiškega davka, davek na vojne dobičke, same ovetke iz kabineta Protić - Korošec), je za vsakega objektivnega poznavalca tedanjih razmer razumljivo. Katoliški organ pa zamoleduje, da je dr. Žerjav tedaj dosegel za Slovenijo dvojne olajšave, ki so bile odločilne za vso bodočnost in ki se v svojem velikanskem vplivu poznajo še danes.

Prvič je dr. Žerjav dosegel, da so se vzpostavile davčne komisije za obe instanci pri odmeri dohodarine. Te komisije je bila SLS takoj po prevratu odpravila. Bilo je treba težkega napo-

ra in boja, da jih je 1. 1922 dr. Žerjav v Beogradu zopet izvojeval. Šele od tedaj naprej in šele potem teh komisij se je mogla vršiti borba proti krutim pretiravanjem davčne prakse. Vsak slovenski davkoplačevalec ve: če bi dohodninskih komisij ne bilo, bi bil ostal brez obrambe. Mirno se lahko reče, da je ta dr. Žerjavov uspeh pomemil največjo korist za Slovenijo in da od takrat še noben slovenski poslanec ni v davčnem oziru kaj važnejšega prinesel volilcem.

Drugič je dosegel dr. Žerjav, da se je pridobila zopet kontingentnala. Kaj to pomeni, ve prav tako vsa javnost. S tem je bil naš obrtnik rešen samovoljnih poviškov pridobnine.

Og. od SLS, ki je s svojimi mnogobrojnimi »tigri« obetala ljudstvu čudeže, bi svetovali, da o davkih molčijo. En sam slovenski demokrat je za naše davkoplačevalce več storil, nego 20 klerikalcev. Davčni poviški datirajo iz 1. 1920. Pod vsemi je podpisan g. dr. Korošec. Nadaljni poviški (linearna doklada) datirajo iz 1. 1923 (vlada Markovega protokola). Vse to so rože za klobukom g. Korošca.

Kdo je uvedel davek na ročno delo

Za 1. 1925. se je pobiral na podlagi radikalnega proračuna, za 1. 1926. po predpisih radikalnokršćanskega proračuna in leta 1927. po zaslugi kleroradikalnega finančnega zakona

Dr. Gosar je ta davek razširil tudi na ljubljanske mestne delavce in delavce v državnih obratih.

Včerašnji »Slovenec« si je zopet dovolil uvodnik, ki bi nanj v normalnih razmerah kulturni človek ne smel reagirati. Ker smo sredi volilne borbe, smo primorani, da vsaj deloma popravimo izkrivljeno resnico, ozreti se v tem uvodniku na vprašanje ročnega davka. Ali je res dr. Žerjav kriv tega davka? »Slovenec« z dne 2. februarja 1927 je prinesel brez protesta in korektur naslednji sodni popravek:

»Ni res, da bi bil jaz uvedel ta davek, niti ni res, da bi ga bil jaz uvedel skupno s Pašičem in Pribevičem ter tovariši. Nasprotno pa je resnica, da sem uvedbo tega davka preprečil do izstopa SDS iz vlade. Radi člena 54 in 56 (davek na ročno delo) zakona o budžetskih dvajsetinah za april - julij 1925 so namreč v tedanji vladi in njeni skupščinski večin, katerima sem pripadal, nastala nesoglasja, ker je finančni minister te člene predložil Narodni skupščini brez poprejšnje diskusije v ministrskem svetu in sem se zlasti protivil razširjenju srbiljskega davka na telesno delo na prečanske kraje. Končno je ostalo pri tem, da se bo mogel uvesti šele s posebnim pravilnikom, o katerem bo vlada kasneje sklepala. Dne 12. maja 1925 je pa generalna direkcija neposrednih davkov sama izdala »navodilo«, ne da bi o njem bili obveščeni ministrski svet. Jaz sem zoper ta čin kot minister vložil svoj protest ustmeno in pisano. V tem protestu sem poleg ostale načelne in izvedbene kritike naglašal, da se ta davek temeljem čl. 56 sploh ne more

uvesti, ker ne vsebuje niti predpisov glede postopka, niti glode izvršbe. »Navodilo« od 12. maja 1925 je bilo radi tega protesta umaknjeno. Čim pa je odstopila vlada, v kateri sem sodeloval, je neposredno po podpisu ukaza za imenovanje nove vlade (tikzv. RR) generalna direkcija neposrednih davkov izdala novo »navodilo« za davek na ročno delo, s katerim se uvaja davek s predpisi, za katere v čl. 56 ni imela zakonite podlage. V Ljubljani, 18. februarja 1927. — Dr. G. Žerjav.

Ali zadene torej dr. Žerjava za ta davek odgovornost? »Slovenec« objavlja je zadosten dokaz o nasprotni edini krivdi radikalov. Ta davek pa se razpisuje za vsako leto posebej in mora povodom odobritve finančnega zakona finančni minister dobiti znova pristankom vlade in sklep Narodne skupščine. Če tega ne dobi, davek avtomatično ugasne.

Nepobitno je dejstvo, da so klerikalni ministri in poslanci letos ta davek znova odobrili in ga predpisali za leto 1927-28. Dr. Žerjav pa je bil leta 1925, ki je uvedbo ročnega davka do svojega izstopa iz vlade preprečil!

Razen tega so dr. Gosar in tovariši ta davek še razširili na ročno delstvo v državnih in samoupravnih podjetjih, torej tudi na ročno delstvo ljubljanske mestne občine.

Kje je tu trohica nelstine?

Dr. Gosarjev razširjeni davek na ročno delo imenuje v pomanjkanju vsakih argumentov včerašnji »Slovenec« velikopotezno akcijo v prid delavskemu stanu!

Trboveljski rudarji odgovarjajo SLS

Zakaj je SLS podpisala z radikali Markov protokol, da so s tem radikali dobili neomejeno moč in ob stavki leta 1923, poptali rudarje na tla? Zato, ker klerikalce za socialne pravice nikdar nič ni bilo, samo da so mogli v kritičnih trenutkih podpirati protisocialnost radikalov. Tudi danes se vežejo z radikali na življenje in smrt — samo zato, da se bodo potem lažje opravičevali, da niso »mogli« pri radikalih ničesar doseči.

Rudarji klerikalnega g. Gosarja ne bodo volili, ker isti v času razprave o državnem proračunu ni mislil na deficit bratovskih skladnic, ko je bil edini čas zato.

Rudarji g. Gosarja ne bodo volili, ker je uvedel davek na ročno delo za 1. 1927-28, da si je bil preje radi tega davka ves razburjen. Kje je ostalo njegovo razburjenje, ko je postal minister? To je čudna zakonitka. Celo razširili je ta davek.

Rudarji g. Gosarja ne bodo volili radi njegovega usmiljenja z velekapitalisti. Znižal je TPD doklade in s tem laški srez oškodoval za ogromne milijone, katere naj sedaj plačajo maji davkoplačevalci.

Rudarji g. Gosarja ne bodo volili, ker njegovi agitatorji noč in dan denuncirajo nasprotnike in zahtevajo, naj jih družba vrže na cesto.

Uredba o obveznem praktičnem stažu za medicince in zdravnike

Enoletni do štiriletni staž.

Beograd, 31. avgusta p. Ministrstvo prosvete je v soglasju z ministrstvom za narodno zdravstvo izdalo uredbo o obveznem praktičnem stažu za medicince in zdravnike. Navzlic protestom od strani zdravnikov in medicinskih stavi proti uklenjenju odškodnine medicincem za dobo trajanja staža se začelo ukinita enoletni staž kot praktično zdravniško delo po končanem študiju v smislu člena 187. finančnega zakona za 1. 1927/28. Nova uredba ureja nadalje tudi razna druga vprašanja in se nanaša tudi na zdravnike v državi in samoupravni službi, na specialiste, na upravne bolnice, na upravne higijskih zavodov in sodne zdravnike.

Vprašanje medicinskega staža je rešeno tako, da trajajo eno leto in da se vrši brez vsake odškodnine. Absolvirani medicinci morajo od tega 6 mesecev posvetiti kurativni medicini. O vseh ostalih podrobnostih

medicinskega staža bo ministrstvo izdalo do 15. oktobra še poseben pravilnik.

Enoletni brezplačni staž je predpisan tudi za one medicince, ki so dosegli diplom na inozemskih univerzah. O dokončnem obveznem enoletnem stažu bodo izdali potrdila dekanati medicinskih fakultet, in sicer na hrbtno stran zdravniških diplom. Od oblastnih, sreskih in mestnih zdravnikov, ki se nahajajo v državi ali samoupravni službi, se zahteva nadaljnji enoletni študij iz praktične higijene, preventivne in socialne medicine, sanitetske uprave v kakem centralnem higijskem zavodu ali ustanovi za socialno medicino. Ta enoletni praktični staž se bo zahteval od vseh aktivnih zdravnikov v državi ali samoupravni službi izpod desetih efektov, njih let službe. Za šefe bolnic I. in II. vrste je predpisan triletni staž specializacije na univerzitetnih klinikah ali v bolnicah I. in II. vrste. O tem treba položiti še poseben izpit pred komisijo ministrstva za narodno zdravje.

Za specialiste higijene, interne medicine, kirurgije in ginekologije je predpisan štiriletni staž. Vrh tega je določen še izpit pred komisijo ministrstva narodnega

zdravja. Izjemo tvorijo univerzitetni profesorji, kakor tudi stalni docenti ter zdravniki, ki so se odlikovali s strokovnimi deli in prejeli primerna priznanja medicinskih fakultet na predlog sanitetskega sveta.

Gornje odredbe se ne nanašajo na predstojnike bolnic I. in II. vrste, kakor tudi na že priznane zdravniške specialiste. Za upravnika ali šefa oddelka centralnih higijskih zavodov in higijskih ustanov prve vrste je lahko imenovan le zdravnik s štiriletnim stažom v takih zavodih ter s položajnim praktičnim izpitom pred komisijo ministrstva narodnega zdravja. Izvzeto so zdravniki na takih položajih z najmanj štiriletno dovršeno službo. Praktični staž na zavodih za sodno medicino mora, jo prestopiti tudi medicinci, ki se pripravljajo za sodne specialiste.

S to uredbo se menjajo razne določbe že veljavnih zdravstvenih zakonov. Uredba, ki je bila podpisana 17. avgusta, bo stopila v veljavo z dnem objave v »Službenih Novinah«.

Določbe nove uredbe o medicinskem stažu so izzvale hud odpor v zdravniških krogih. Zdravniki ugovarjajo v glavnem, da nasprotuje ta uredba zakonu, ker je bila sprejeta na podlagi člena 187. finančnega zakona z 1. 1927/28, ki daje polno moč samo za rešitev vprašanja medicinskega staža, ne pa za uređitev položajev zdravnikov in doktorjev, ki se nahajajo v državni službi.

Na razdobju slovenske politike

(Misli in opazovanja nevtrala.)

XIV.

Kršćansko socialstvo je, kakor vidimo, gospodujoča klerikalna reakcija v Slovenski ljudski stranki sebi popolnoma podjarmila in zaslužila, tako da Krekova organizacija, ki je tvorila zdravno podlago za socialno regeneracijo SLS in imela najboljši izgled za bodočnost, danes samo še nekako vegetira in nikakor ne more priti do razmaha, da bi se zunanje okolnosti zanj oz. za krščansko - socialno idejo danes veliko ugodnejše kot so pa bile za Krekove dobe.

Kaka usoda čaka krščansko-socialno organizacijo, to je bilo seveda ob Krekovi smrti za vsakega jasno. Na Krekovem pogrebu je baje vzdihnil eden njegovih učencev: »Zdaj pokopavajo slovenski krščanski socializem.« Možno je pa občutil, kar so občutili vsi.

Edino mož individualnosti in avtoritete enega Kreka je nasproti klerikalizmu, ki je na Slovenskem hujski in reakcionarni, kot povsod drugje, zamogel zmogovito uveljaviti socialno idejo in načela. Da ni več Kreka, to je danes nesreča krščansko - socialnega tabora v SLS. Je sicer tam dosti zelo sposobnih in tudi politično brihtnih glav, vsekakor brihtnejših, kot pa jih je imel doslej pokazati Korošev klub, — ampak prvič klerikalna kamarila še budno skrbi za to, da ti ljudje ne pridejo do nobene nevarne vloge, drugih pa današnjim voditeljem krščanski socialcev manjka vsem skupaj enega, to je: poguma. To so vse jako skromni, pohlevni in boječji ljudje. Nimajo odločnosti in korajže, da bi iz položaja, v katerem se po silah nahajajo, izvajali potrebne konsekvence in se otresli spon, v katere so ukovani.

Eno je gotovo: ko bi danes še živel dr. Krek, ne bi SLS taka kot je, danes več obstajala, vsaj ne v tej strukturi. Krek bi bil gotovo prvi izprevidel, da SLS na stari bazi v novi državi ne bo mogla nikoli priti do prave veljave in sploh kake odločujoče vloge, pa da jo zato treba postaviti na drugačno podlago, prilagojeno novim popolnoma izpremenjenim prilikam, pred vsem pa ji mesto regionalnega dati kakšen obdržavni značaj. Sicer se je predlaskim, torej čez sedem let, začelo o potrebi kake take preorientacije SLS nekaj svetlikati tudi dr. Korošcu, pa se je pozikšal s pokrenitvijo nekeke jugoslov. katoliške stranke. Popolnoma zgrešena ideja seveda, na kakršno je moglo priti samo politično šušmarstvo.

Krek, ki je bil dalekoviden politik in poleg tega še, kakor znano, prepričan centralist in unitarist, on bi bil brez dvoma skonstruiral kako unitarno jugoslovensko stranko; ali iz SLS ali pa poleg nje. Morda bi bil socialista Kreka socialnopolitični vidiki napotili do pokrenitve kake agrarno-socialne formacije iz naročja SLS ven, najmanj pa bi bil napravil to, da bi bil izročil svojo organizacijo iz SLS, to je: osnoval samostojno krščansko - socialno stranko, sposobno, da se razmahne po vsej državi. To je imel glede na kmeta gotovo tudi dr. Žerjav pred očmi, ko je dal pobudo za pokrenitev samostojne kmečke stranke, te najzdravejšie politične tvorbe, kar se jih je po vojni porajalo na Slovenskem, ki je zato tudi takoj v prvem zamahu tako zmogovito prodrla in ki bi danes gotovo že zavzemala dominanten položaj, da ni prišla v roke slabim voditeljem.

Torej, da bi bil en Krek zorganiziral krščansko - socialni pokret po celi Jugoslaviji, o tem skoro ne more biti dvoma. In o tem naj bi danes malo razmišljali tudi Krekovi nasledniki. Po vojni socialni razvoj je bil ravno krščanskemu socializmu zelo ugoden, kakor vidimo to po drugih deželah, v naši državi sled zloza ekstremističnega socialstva pa celo, — a vendar je krščansko socialstvo pri nas v takem nazadovanju. Zakaj? Temu je kriva največ klerikalna firma. Pod klerikalno firmo pod firmo SLS nima krščansko socialstvo v današnjih časih nobenih šans, niti na Slovenskem, kaj še-le da

bi moglo priti med delavstvo tudi drugje po državi.

Delavec ni kmet. Naš kmet stoji politično še vedno pod vplivom duhovščine, delavec je po naravi svojega položaja bolj svoboden, zato tudi bolj samostojen. Delavec noče biti klerikalen. Zato ga krščansko socialstvo v klerikalnih rokah še samo na sebi bolj odbija kot pa privlači, ne glede na to, da klerikalna politika vseh teh devet let za delavca tudi nič dobrega rodila ni.

Vsega tega se seveda današnji Krekovi borci tudi sami prav dobro zavedajo in si pač želijo ven iz klerikalnega podložništva, a se čutijo preslabotne, da bi se postavili na lastne noge. Zato so se doslej tudi vedno izogibali kakega odprtega konflikta s klerikalno kliko v SLS, boječ se, da ne bi v tem boju podlegli. To pa je po naši sodbi zmotno. Odvisnost vedno slabi, samostojnost pa krepi.

Po naši sodbi bi krščanski socialci v istem momentu, čim bi se osamosvojili, na moči veliko pridobili. Ker je jasno, da bi krščansko socialstvo, čim ne bi več ležal na njem odli klerikalizma, imelo neprimerno več privlačnosti v ljudstvu. To bi bili krščanski socialci, čim so uvideli, da njihovi stvari pod sedanjim klerikalno reakcijo ni obstanka, morali že zdravjati narediti, pa bi danes predstavljali faktor, ki bi soodločeval o politiki in usodi SLS, — ampak manjka krepkega, energičnega voditelja, ki bi to izpeljal, to je nesreča Krekovega tabora. Ko bi na primer pri sedanjih volitvah krščanski socialci nastopili z lastnimi listami, je pri današnjem razpoloženju volilstva oziroma splošnem nezadovoljstvu, ki se je nakopičilo proti SLS, več kot gotovo, da bi iztrgali klerikalnim režimovcem vsaj tretjino mandatov; ker ni dvoma, da bi samostojne krščanske socialne liste imele več privlačnosti ne samo med delavstvom, ampak tudi med povsemnejšim kmečkim volilstvom, v inteligentnih krogih pa celo.

Tako pa — kaj naj danes delavca pritegne na klerikalne liste SLS? Kake blagodat mu je prinesla klerikalna politika, za kakšno dobroto naj ji bo hvaležen, kaj mu je doslej dala, kaj priborila? Kaj ima delavec od tega, da je bil dr. Gosar socialni minister?

Nekdaj je imelo Gosarjevo ime med delavstvom nekaj privlačnosti, danes mu zamerjajo celo njegovi ožji somišljeniki, da je sprejel socialni portfelj oziroma da ga ni takoj odložil, ko je videl, da mu je v danih okoliščinah onemogočeno kako efektivno socialno politično delo in je bil pod diktatom kleroradikalnega sporazuma celo prisiljen na ukrepe, ki pomenijo demontažo socialnega skrbstva in udarec za delavstvo. Ko bi bil dr. Gosar takrat s protestom izstopil iz Uzunovičevega kabineta, to bi bilo njegovo ime naredilo popularno med delavstvom. Ampak je seveda popolnoma razumljivo, zakaj dr. Gosar tega ni storil; ravno tako popolnoma razumljivo pa je tudi, da delavec danes ni več voljan s svojimi krogicami pomagati SLS, da bi svojo politiko, od katere delavec doslej ni prav nič dobrega užil, še nadalje prakticiral. Ni postavila SLS kandidatnih list z novimi možmi, ki bi delavcu dajali jamstvo, da bodo njegovi interesi v bodoče bolje zastopani, naj se torej SLS tudi ne čudi, če bo v njene skrinjice 11. septembra redko padla kaka kroglica iz delavske roke.

Zakaj, ne glede na vse drugo, je izprevidel delavec, ki je krščansko-socialna miselnost, slednjčji tudi to, da če podpira SLS takšno, kot je danes, ne podpira s tem krščanskega socialstva, ampak samo klerikalstvo, in da s tem pomaga le temu klerikalstvu še nadalje tlačiti in zatirati krščansko socialstvo. Ali — kakor je to dovipno povedal neki krščanski socialc: Volili bomo nepostavljeno krščansko-socialno listo SLS s tem, da ne bomo volili postavljene klerikalne liste SLS.

Politične beležke

Dr. Ravnik na razvalinah svoje »radikalno-demokratske« liste

V nekem beograjskem listu se mariborski dr. Ravnik bridko pritožuje, da je glavni odbor Davidovičeve stranke proglasil njegovo »radikalno-demokratsko« listo za mistifikacijo. Kriva je seveda — SDS, ki je po dr. Ravnikovem mnenju tako vplivna, da soodločuje celo pri sklepih Davidovičeve stranke. O drugih Ravnikovih fantastičnih izmislih, kot so izliv bolnega razočaranja, ne bomo razpravljali. Ker pa imenuje dr. Kramerjčič, češ, da je skušal sestati s g. Vukičevićem, a ga je ta odbil, naj ugotovimo, da je to od konca do kraja zlagano.

»Vi ste Štefanovič«

Gospod doktor Emil Štefanovič je danes odvetniški kandidat v Mariboru in politično radikal. Včasih je bil še tudi maršalk drugega, i po poklicu i po političnem prepričanju. Tako se mu je na primer pred leti sanjalo, da bi mogel postati »voditelj«, za katerega čuti v sebi božji poklic, s pomočjo delavstva. Štutil se je med naše rudarje, se vsiljeval za njihovega voditelja. Ko pa ni postal čez noč minister, šim je pokazal fige in se naposled zasilal v radikalnem pristanu, kjer so do nedavna poganjale najlepše rožice za razne Štefanoviče. Če pa hoče človek postati ministrski predsednik ali vsaj minister, je navadno treba, da je najprej poslanec. In tako se je tudi g. Štefanovič odločil za kandidacijo na mariborski radikalni listi. K mandatu naj bi mu pomagali hvaležni tr-

boveljski rudarji. V mariborski klerikalni tiskarni so mu natisnili komunistično-odrečete letake, v katerih slika samega sebe g. Emil Štefanovič kot — odrešenik rudarjev. To bi še ne bilo ničesar tako izrednega, ne-verjetno in žalostno pa je, kako na teh letakah z znanim naslovom »Vsem, vsem, vsem!« norce brije iz delavstva. Spominja na to, da je sedanjí radikalni kandidat nekaj počastil rudarje z vzklikom: »Vi vsi ste Štefanoviči!« In potem govori letak, ki agitira za radikalnega kandidata o borbi in zmagi nad kapitalizmom, o kapitalističnem vampirju in si dovoljuje take-le stavke in sedaj je prišel čas, da se on (Štefanovič) bori na čelu z nami proti neizprosному kapitalu. Proklet naj bo tisti, ki tega ne vidi. Hočemo kruha, hočemo Štefanoviča! Tako čitne predznosti že dolgo nismo videli, kakor je s črkami tiskarne sv. Cirila natisnjena na tem letaku.

Dr. Ravnikarjeva lista

Včera je bila pri velikem županu ljubljanske oblasti vložena za občinske volitve v Ljubljani kot četrti kandidatna lista dr. Ravnikarjeva lista. Nosilec liste je dr. Ravnikar, na drugem mestu kandidira bivši veliki župan doktor Friderik Lukan, na tretjem pa sobni slikar Anton Malgaj. Na listi je tudi vodovodni instalater g. Jakob Babnik.

„Mene, tekel, ufarsin“

Ker ne more navesti niti ene zasluge, ki bi si jo bil pridobil dr. Korošec kot ljubljanski poslanec, popisuje sedaj »Slovenec« junaštva dr. Korošca pred cesarjem Karlom. Pravi, da je dr. Korošec bil tisti junak, ki je cesarju Karlu »pokazal oni« mene, tekel, ufarsin«, ki ga je nevidna roka, še predno je bila končana svetovna vojna, bila napisala. Če je bil baš dr. Korošec oni, ki je prvi razodel cesarju Karlu skrivnost, da se pod njim prestol že podira, ne vemo. To prepuščamo kroniki črnozoltga režima. Zanimivejše je, da »Slovenec« nadalje piše, da je »čas in bogastvo čakalo dr. Korošca, ko bi bil ustrelen prošnjam cesarja Karla«. Kje je logika? »Mene, tekel, ufarsin« vendar ni več dopuščal niti bogastva, niti časti, ki bi jo mogel podeljevati cesar Karol; saj je še on sam vse izgubil. Isto se je dogodilo tudi g. Šusteršiču, ki je do zadnjega igral na karto cesarja Karla. In dr. Korošec je moral biti »stanovitven« napram cesarju Karlu; kajti če bi krenil tudi on za dr. Šusteršiču, bi se mu bržčas še kaj hujšega pripetilo kot cesarju Karlu in dr. Šusteršiču. Bila je torej prava sreča za osebo dr. Korošca, da je pravočasno videl »mene, tekel, ufarsin«, ki ga je v ostalem takrat videl že celi svet.

Najbolje je, če o tem molčite!

Nikomur nečemo jemati zasluge, ki jih res ima, a priznati se mora, da je javnost šele sedaj iz »Slovenca« izvedela, da je dr. Korošec s svojim junaštvom pred cesarjem Karlom rešil za Jugoslavijo Slovenijo. Če bo hotel postati »Slovenec« list tudi za inteligenco, bo moral o takih stvareh že drugače pisati. Da ni bilo zmage antante proti centralnim silam, za katere se je baš SLS toliko angažirala, da ni bilo junaških činov srbse vojske in jugoslovenskih dobrovoljcev, katere je SLS označevala kot izdajalce, bi se dr. Korošec še do dunajske dvorske straže ne upal, a da ni bilo Jugoslovanskega odbora, krškega pakta in vsega drugega, kar se je skrivalo pred klerikalnimi črnozoltimi špijoni in ovadniki v dosegu Jugoslavije s Slovenijo vred, bi dr. Koroščevo junaštvo pred cesarjem Karlom nič ne pomagalo. Baš SLS je bila s svojim deželnim odborom tista, ki je še tik pred koncem svetovne vojne uprizorila med Slovenci silno gonjo proti akciji Srbije in Jugoslovanskega odbora za osvoboditev Slovenije izpod črnozoltga jarma ter poskušala še zadnji trenutek ustrahovati Slovence, da bi se ne izrekli za svojo lastno državo in za Jugoslavijo. Klerikalci so med vojno igrali tako grdo izdajalsko vlogo nad slovenskim narodom, da je zanje najboljše, da o tej dobi sploh ne govorijo.

Napoleonski duh SLS

Kadar se bližajo volitve, se SLS in »Slovenec« koredita ljubezni do Ljubljane. Sedaj zopet piše, da je Ljubljana »zenica našega očesa, naše kulturno središče, čigar važnost je bil spoznal že veliki Napoleon«. Po volitvah bo moč zopet videti, da je klerikalizem za Ljubljano samo zajedavec, ki bi ji rad izpil zadnjo kapljo krvi. Že desetletja se bore ljubljancje proti klerikalizmu, ker vedno znova spoznavajo kako žalostna usoda bi zadela Ljubljano, ako bi v njej definitivno zavladal duh srednjeveškega mračništva. Samo zavrednosti ljubljanskih volilcev se je zavaliti, da bivši deželni odbor in sedanjí oblastni odbor nista mogla Ljubljano dobiti docela v svojo pest in da SLS mestne občine ni mogla vzeti v zakup kot svojo molžno kravo. Ni še pozabljeno, kaj vse so klerikalci počeli v Ljubljani, kako so gledališče zaprli in izpremenili v kino, kako so Prešernov in Trubarjev spomenik obilivali z gnojnic ter blatili Ljubljano pred vsem kulturnim svetom. Sedaj evakurirajo za g. dr. Natlačenja iz univerze juridično fakulteto, reaklo bi pa iz kulturno-reakcionarnih tendenc najraje sploh deložirali. S tem pa, da so klerikalci »zenico našega narodnega očesa in naše kulturno središče« izročili na magistratu nekemu Pircu in Pustu, so dokazali, da iz SLS puhti pristni napoleonski duh.

Naši kraji in ljudje

Ustanovitev Moderne galerije v Ljubljani

Dne 25. avgusta se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor «Moderne Galerije».

Potreba po ustanovi, ki bi nudila živčnim umetnikom vso zaslonbo v moralnem, pa tudi v materijalnem pogledu, je rodila misel za ustanovitev Moderne Galerije. Obča potreba po javnem forumu za pojave sodobne umetnosti dovoljno utemeljuje eksistenčno upravičenost Moderne Galerije. Ona je tedaj hraniteljica vrednot, ki jih je sodobna umetnost dovršila, pa tudi propagandistična organizacija za umetnostne pojave, ki sproti nastopajo.

Podpisnemu odboru je čast in dolžnost opozoriti javnost na to prepotrebno ustanovo ter prositi za vsestransko podporo.

Vsako pojasnilo v zadevah Moderne Galerije daje tajnik, gospod dr. Lav. Vavpetič, odvetniški koncipient, Ljubljana, Kralja Petra trg 2 (dr. Kandare), kjer se sprejemajo tudi prijave članov ter poverjenikov.

Odbor Moderne Galerije v Ljubljani.

Naši letalci - tekmovalci v domovini

Curiška ekipa v Zagrebu

Naši curiški tekmovalci, o katerih smo včeraj poročali, da so pristali na graškem letališču v Thalerhofu, so včeraj zarana krenili dalje v domovino in ob 9.20 prispeli na zagrebško letališče v Borongaju. Častniški zbor in meščani, v kolikor so bili o prihodu obveščeni, so hrabre letalce priščno pozdravljali, posebno še kapetana Gradišnika. Novinarji so imeli priliko razgovarjati se s kapetanom Gradišnikom, ko si je v ambulanti previjal rano na nogi in jim je o povratku iz Curiha dal naslednje informacije:

Vreme je bilo za polet v domovino vrlo neugodno. Smer povratka je vodila od Curiha preko Inomosta, Gradca, Zagreba v Novi Sad. Radi megle in dežja so morali pristati v Inomostu. Tam so ugotovili, da se je v megli nad Arlbergom izgubilo letalo, v katerem sta se vozila poveljnik novosadskega letalskega polka podpolkovnik Živorad Petrovič in njegov pilot poročnik Dragoljub Pajević. V Inomostu so naši letalci zastoj čakali, da izgubljenca pridejo za njimi. Nadaljevali so morali pot do Gradca, kjer so zopet ves dan čakali na poročilo o podpolkovniku Petroviču in poročniku Pajeviću.

Na vprašanje novinarjev, kakšno nagrado je dobil za svoj smeli alpski polet, je kapetan Gradišnik povedal, da mu je bil poklonjen zelo okusno izdelan letalski propeler z barometrom in termometrom.

Popoldne so si letalci ogledali mesto in posetili zagrebški veleslem. Zvečer so jim tovariši priredili intimno večerjo v Grajski kleti, a za danes dopoldne je določen nihov polet v Novi Sad.

O obeh pogrešanih častnikih tudi tekmovalci včerajšnjega dne ni bilo nobenih vesti. Letalski krogi so v skrbeh za njuno usodo, vendar pa ne izgubljajo nade. Vedno se še domneva, da sta morala pristati je v dolini. Seveda — ako pa sta v gosti megli in nevihti zadela v skalo, tedaj se je morda odigrala velika tragedija teh dveh naših vrlih letalskih častnikov. Letalci, ki so prispeli v Zagreb z vso pohvalo omenjajo poštvenost švicarskih in avstrijskih gorških straž, ki so takoj po obvestilu začele iskati sledove za našima letalcema. Posebno plemenita in odlična je bila gesta poveljnika letališča v Inomostu, podpolkovnika Eckerta, ki se je takoj dvignil s svojim letalom in poletel do Arlberga iskati naša pogrešana letala. Vrniti pa se je moral brez uspeha — in odtlej so se za naša hrabrima letalcema izgubili sledovi.

Prisrčen sprejem varšavskih tekmovalcev

Kakor smo včeraj kratko poročali, so se v ponedeljek popoldne v slabem vremenu vrnili na beograjsko letališče udeleženci poleta od Beograda do Prage in Varšave. Prvi je ob 14.10 dospel, poljski poročnik Zwirkow. Drugi za Zwirkow je dospel ka-

petan Župančič, tretji pilot Striževski in četrti major Radović. Zmagovalec cele tekme je Striževski, ki je na poletu dosegel rekordno hitrost. Njemu je snoči zinjla izročila prvo nagrado. Njegov koeficient znaša 2.06, brzina 126.6 km, ima 260.79 poenov. Druga nagrada pripada Poljakom, tretja majorju Radoviću in četrti kapetanu Župančiču.

Striževski je prejel 120.000 Din, Poljaki 50.000 Din, a major Radović 30.000 Din. Nagrado maršala Pišidskega, krasno minijaturu spomenika Zigmunda III., pa dobi Aeroklub kraljevine SHS, ker je zmagala ekipa naših letalcev.

Striževski je bivši ruski letalski častnik. Letel je tokrat z aparatom tipa »Fizir«, ki je bil izdelan v domači novosadski tovarni letal in nosi ime po svojem konstruk-

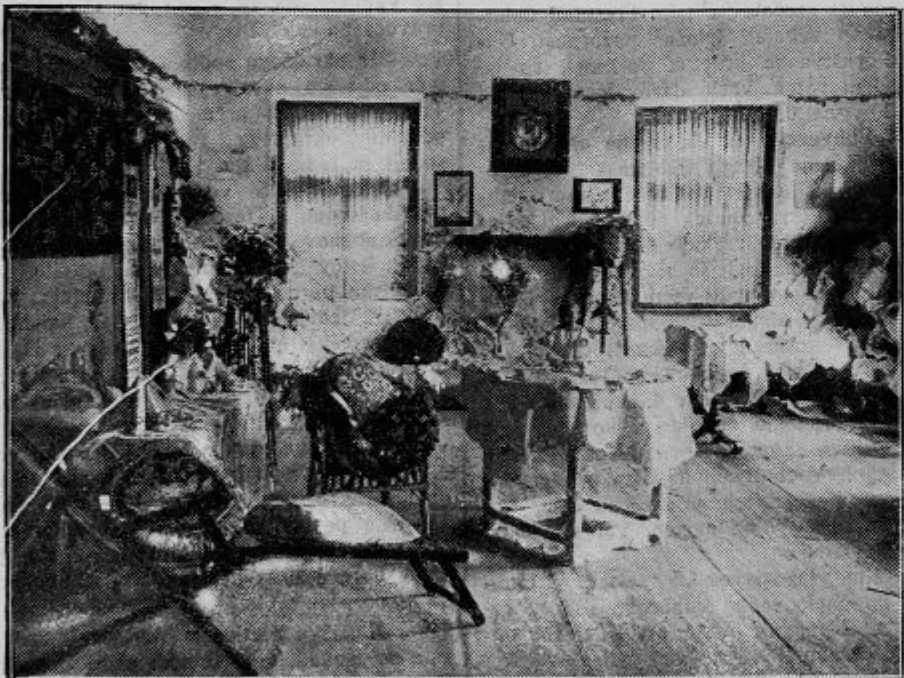
torju Fizirju. Interesantno je, da njegov aparat nosi številko 13.

Letaki so imeli spotoma mnogo neprimlik radi slabega vremena. Kapetan Župančič je moral pristati na madžarskem ozemlju, ker mu je zmanjkalo benzina. Madžari so preiskali letalo, ako ne nosi morda orožja s seboj, pregledali njegove listine in ga nato pustili dalje.

Na beograjskem letališču se je vzlic slabemu vremenu zbralo mnogo Beograjčanov in častnikov, ki so letalce navdušeno sprejeli. Posebno burnih ovacij in čestitk je bil seveda doležen Striževski. Posebej je vsem čestitki voljni minister general Hadžić.

Včeraj dopoldne ob 10. je prispel v Beograd jugoslovanski letalec Sintič, ki je na poletu v Varšavo zaostal radi defekta v motorju.

Razstava dekliške osnovne osemrazrednice v Kranju

Ne, kar mora, kar more, to mož je storiti dolžan!

Te besede spremljajo menda vse šolsko leto učiteljice in učenke te šole, sem si mislil, ko sem na Petrovo zapuščal razstavo dekliške osemrazrednice v Kranju.

Enake razstave še nisem videl. Tu si našel vsega, kar razveseli dobro gosposinjko, ki hiši tri ogle podpira in skrbi za udobnost in prijetnost doma. Tu se ti je nudila bogata izbira v življenju, kuhinjskem in namiznem perilu. Sam Turek bi se razveselil krasnih, vablji-

vih blazin! Polna miza zakrpanega perila ni bila gotovo nič manjši ponos učiteljice in učenke kakor razni lepi predmeti po lastnih osnutkih deklic. Videli si ročna dela, kvačkana, pletena, šivana (v raznih tehnikah) in mrežena, izvršena od najmlajših do najstarejših učenek te šole. A stene so okusno krasile lepe risbe in slike (po naravi, stilizacije, vporabe).

Lepa je bila ta razstava! V vsem se je videl smoter vzgojiti delavna, poštena dekleta in žene, ki naj vestno izvršujejo svojo življensko nalogo. Navdajala me je tiha hvaležnost do učiteljice, ki tako vzgajajo naše deklice, ki so bogato pokazale svojo zmožnost, marljivost, vztrajnost in vestnost. Treba je podpirati take šole!

Da, naloga nam bodi, vzgojiti žensko mladino v veselju in ljubezni do vsega, kar je varuje moralnega in telesnega poginja, da bo iskala razvedrila, tolažbe in moči v delu. Tako se bo žena osamosvojila in nikdar ne odpovedala svojemu lepemu poklicu, temveč bo vedno sposobna in vredna svoje vzvišene naloge. S šibko roko bo krepko odstranjevala vse ovire, ki se bodo

stavile na pot njej in njenim dragim. Hitela bo dalje in dalje za svojim ciljem, do sreče drugih — do svoje sreče. In žena bo opravljala največje kulturno delo!

Hude poškodbe dveh mladih fantov

Nesreča v kamnolomu. — Žrtev surovosti. Šoštanj, 30. avgusta

Usodepolne posledice lahko nastanejo, ako so v kamnolomu zaposleni mladi delavci, ki ne znajo s strelivom dovolj previdno ravnati. V kamnolomu gospoda Dragotina K. v Gorenjahu je bil kot delavec zaposlen mladenič Fran Kolenc. Kamnite skale so navrtali in jih napolnili z dinamitnimi naboji s kapicami. En tak naboj je Kolenc z malo deščico preveč pritisnil, kar je takoj povzročilo eksplozijo.

Kolenc je strašno poškodovan; eksplozija mu je odtrgala desno roko v zapetju in dva prsta, palec in kazalec, na levi roki. Razen tega je tudi poškodovan na obeh in ni izključeno da bo siromak še oslepel. Krivda ne pade na nobenega, ker je nesrečo povzročilo zgolj neprevidno ravnanje s strelivom.

Tukajšnji posestnik in lesni trgovec Henrik M. je 15letnega fanta Mihaela Primožiča tako udaril s polenom po glavi in po trebuhu, da leži fant že dva dni nezvesten. Pretepal ga je zaradi tega, ker so njegovi otroci njegov voz pokvarili. Ker pa se otroci niso upali povedati očetu, da so sami to storili, so krivdo zvalili na Primožiča. Mož se je radi tega tako razburil, da je fanta pretepal. Zdravniki je ugotovili, da je fant na glavi in trebuhu težko poškodovan. Ako nastopijo komplikacije, katastrofa ni izključena.

Križarka

E M EMDEN E N

VELEFILM
sezije 27-28

VELEFILM
sezije 27-28

Zakleti Holandec Indijskega oceana. — Premijero za Jugoslavijo priredi v kratkem KINO «DVOR».

Vlomilec Šparovec razkrinkan

Priznal je, da je poldrugo leto izvrševal tatvine v Rebernikovi trgovini, kradel pa je tudi drugod.

Ljubljana, 30. avgusta

Dodatno k včerajšnjemu poročilu smo zvedeli naslednje: Vlomilec Peter Šparovec, rojen 1. 1895. v Dolenji vasi, občina Naklo pri Kranju, je bil takoj po ponesrečenem vplomu v poslovne lokale tvrdke Rebernik et comp. zaslišan po policijskem nadzorniku Močniku. Izpovedal je, da ima več tovarištev ter je tudi navedel razna imena, kakor Josip Vrtačnik, Josip Hočevar itd. O tem zadnjem je trdil, da ga je pred letom dni zapeljal k tatvini. Sešla sta se pri »Belem volku«, v Wolfovi ulici, kjer sta sklenila skupaj krađi.

Policijskemu nadzorniku Močniku se je zdelo pripovedovanje Šparovca o pajdaših močno sumljivo. Dognal je, da je bil Šparovec že šestkrat predkaznovan in da je bil radi neke tatvine pred kratkim zaprt 6 let v mariborski kaznilnici. Radi tega ga je toliko časa zasliševal, da se je pričel Šparovec zapletati v protislovja in je priznal, da si je pripovedovanje o pajdaših gladko izmislil.

Po Šparovečevem priznanju je pričel z vplomi v Rebernikove poslovne lokale v Kotnikovi ulici lanske leto okoli Velike noči. Trgovina ima dva vhoda, enega s ceste in drugega odzadaj. Preskrbel si je ponarejen ključ in vplnil vsak teden do

Danes ob 4., pol 8. in 9. uri
Harry Liedtke
Ossi Oswald
v smehapolni veseligr
«Devojka na gugalnici»
Zabavno! Elegantno! Pikantno!
Telefon 2730 KINO «DVOR»
Pride: Velefilm sezije 27/28! Pride
«KRIZARKA EMDEN»

trikrat v lokal. Vsakokrat je odnesel večlo množino barve, lake, firmeža in čopičev. Štirikrat je segel tudi po denarju v predalu miznice, čeprav je po lastni izpovedi kradel zelo previdno, hoteč dolgo živeti na tuj račun. Hodil je v trgovino zadaj za hišo. Ukradene predmete je sproti prodajal raznim ljubljanskim pleskarjem.

Danes so se ves dan vodile poizvedbe pri pleskarjih, ki niso vedeli, odkod izvirajo pleskarske potrebščine. Vsi, razen enega, so priznali, da so kupovali blago od Šparovca, katerega so smatrali za prekupčevalca. Dognalo se je, da je Šparovec prodajal ukradeno blago globoko pod ceno. Samo pri enem računju, ki je znašal 2000 Din, se je ugotovilo, da je račun 300 Din pod normalno ceno. Ni čuda, da so tako radi kupovali od njega.

Vedno gostejše tatvine so napotile lastnika g. Rebernika, da se je odločil stražiti pomoči v trgovini skupaj s svojim družabnikom G. Rebernik stanuje namreč v drugi hiši, kakor so nameščeni poslovni lokali njegove trgovine. Do polnoči je stražil v trgovini njegov družabnik, po polnoči pa on sam. Njegova čuječnost je bila poplačana. Vlomilec je brezskrbno odprl vrata in vstopil v trgovino, držeč pred seboj električno svetilko. Opazil je v lokalu gošpodarja in se hitro pognal v beg. Priletel pa je stražniku v objem.

Šparovec se izgovarja, da je bil prisiljen krasti, ker je že dalj časa brez posla. Pri hišni preiskavi na njegovem stanovanju so našli za 2000 Din ukradenih pleskarskih potrebščin in razne dele koles: zračne cevi, gumijevе plašče itd. Videti je, da tma na vesti tudi kolesarske tatvine. Vsekakor je prišel policiji v pest skrajno nevaren kriminalni tip, za katerim se bo Ljubljana močno oddahnila. Šparovec je oženjen in ima enega otroka.

Sodnijska preiskava v zadnji ropi na dolenski progi

Včeraj dopoldne je bil Fran Bratož izročen iz policijskega pritvora v preiskovalni zapor. Ker se nahajajo policijski zapor istotako v sodni palači na Miklošičevi cesti, je bil Bratož zgolj prevečen iz ene celice v drugo, sosednjo.

Istočasno je akt o dosednji preiskavi izročila policija preiskovalnemu sodniku, ki bo sedaj nadaljeval preiskavo. Obenem pa bo seveda policija skupno z orožništvom vršila nadaljne poizvedbe, da pripomorejo pojasniti zagonetko napada v ambulanci kočevskega vlaka. Kakor smo informirani, je akt z dosedanjimi indici in ugotovitvami precej obširen.

Izročitev Bratoževa preiskovalnemu sodniku seveda še ni odločilnega pomena, da bi se iz nje dalo sklepati na krivdo ali nekrivdo. Izvršena je bila v smislu predpisa zakona. Treba je zabeležiti, da je moralnična in službena kvalifikacija Bratoževa izvršna. On je že 20 let v poštni službi in je bil vedno korekten, sposoben in vesten. Tudi se nahaja materialno v urejenih razmerah, tako da tudi s te strani ni razlogov, ki bi govorili proti njemu. Njegovi tovariši smatrajo, da je izključeno, da bi bil Bratož zgrešil dejanje, ki ga je spravilo v sedanjí težki položaj. Kakor se nam zatrdjuje Bratož pri zasliševanjih ne dela utisa človeka, ki bi se čutil krivega.

Porota

Celje, 30. avgusta.

Dva kravja tata

V moški kaznilnici v Mariboru sta se spoznala mesarski pomočnik Anton Jevšenak iz St. Jerneja pri Konjicah ter čevljar Vinko Jerala iz Viča, oba zaradi tatvine že večkrat predkaznovana. Pravita, da sta se dne 23. januarja 1927 slučajno znašla v Celju in da je Anton Jevšenak pregovoril Vinko Jerala, naj bi mu pomagal ukrasti pri Francu Močniku pri Sv. Jakobu na Kalobju krave. Ko se je stemnilo, sta se splazila na Močnikov hlev in tako dolgo čakala v hlevu, dokler gospodar ni opravil svojega dela ter šel spat. Nato sta vzela iz hleva 2 kravi, jih vpregla v telege, na voz naložila nekaj krme ter se odpeljala preko St. Jurja ob juž. žel. Šmarja in Podčetrka v Veliko Trgovišče, kjer ju je počakal že neki tovariš po navodilih Jevšenakove žene.

Anton Jevšenak je iz prostega nagiba že priznal tatvino pri Antonu Kampušu v Lembergu, kjer jo je bil izvršil v noči 7. sept. 1927 s pomočjo svoje žene. Tudi to kravo sta prignala na dom Antona Gluhiniča, naka so jo vsi trije prodali nekemu posestniku. Oba obdolženca sta zelo nevarna tatova ter imata zaradi tatvine že dolgoletne kazni za seboj. Ravno kar odslužujeta Anton Jevšenak dveletno, Vinko Jerala pa 18mesečno težko ječo zaradi raznih tatvin, ki sta jih izvršila v zadnjem času in radi katerih sta bila obsojena pri celjskem okrožnem sodišču dne 5. marca t. l. z navedeno težko ječo.

Današnji porotni razpravi je predsedoval višji deželosodni svetnik dr. Bračič, obtožnico pa je zastopal namestnik državne pravdnika dr. Albin Juhart. Porotniki so stavljena vprašanja glede hudodelstva tatvine potrdili, naka sta bila obsojena Jevšenak na tri leta, Jerala pa na 18 mesecev težke ječe. Po prestani kazni bosta oddana v prišlino delavnico.

Kulturni pregled

Gröbming-Lesica-Molè, Srbsko-hrvatsko-slovenski slovar

Ljubljana 1927. Učiteljska tiskarna.

V kratkem razdobju sta izšla letos kar dva srbskohrvatska slovarja namenjena Slovincem. Bil je skrajni čas, kajti dolgo vrsto let so si morali naši uradniki, trgovci in dr. pomagati s srbskohrvatskimi slovarji. Velike težave pa so bile v šoli: slovarček, ki ga je izdala svojčas Matica ni zadostoval, nemščine pa današnji dijaki ne obvladajo več. Zato moramo biti avtorjem hvaležni za njihovo pijanirsko delo.

Ker je slovar Učit. tiskarne namenjen Slovincem, vsebuje samo besede, ki se bistveno razlikujejo od slovenskih; za srbohrv. besede kakor kupac, trgovac, kašalj ne bo pač nihče rabil slovarja, zato so brez škode izostale. (Seveda, obratni slovensko-srbskohrv. del bo pa moral imeti tudi take besede, kajti Slovinci bo le podvomili ali sme za slov. kašelj rabiti tudi v srbohrv. knjižnega jezika. Zato so smeli zaradi praktičnosti sproti tudi neliterarne besede; dobrodošle so tudi te, saj je celo

srbohrv. šolska literatura polna dialektizmov.

Važen je slovar še zaradi akcenta. Vse besede so vseskozi akcentuirane v glavnem po Vukovem sistemu. Popolnoma prav je, da tvori temelj slovarju ekavščina. Slovinci smo se že odločili za ekavščino, ker nam je Beograd v marsičem bližji kot Zagreb. Upoštevana pa je tudi ijekavščina.

Slovenski izrazi so dobri, posebno pri glagolih so se avtorji potrudili, tako da so dovršni in nedovršni glagoli povsod točno prevedeni. Vestno so rabili Breznika. Dobrodošla je frazeologija.

Slovar je pregleden: vsaka srbohrv. beseda je dobila svojo vrstico.

Toliko na kratko na tem mestu; obširnejši referat s podrobnostmi sodi v strokovno glasilo. Lahko pa rečem, da je slovar zaradi preglednosti, akcenta in dobre slovensčine pravi prikladen za praktično uporabo; posebno dobrodošel bo v srednjih šolah, ker bo omogočal dijakom točne prepisave in uspešno razumevanje srbskohrvatske literature.

Dr. M. Rupel.

Dr. Gram v slovaščini. Slovaška revija «Vesna» prinaša v svoji avgustovi številki originalen prispevek našega pisatelja Slavka Gruma z avtorjevim portretom. Prevod

je oskrbel najmarljivejši prevajalec naših pisateljev v slovaščino, prof. dr. Merka.

Jirasek Alojzij: «Oče», drama v treh dejanjih. Poslovenj Fran Albrecht. V Ljubljani 1927. Str. 60. Cena 14 Din, s poštnino 15 Din. Kot 17. zvezek je izdala «Tiskovna zadruga» v svoji zbirki «Očers» prevod Jirasekove trojeznanke «Oče». A Jirasek, ki je češkemu narodu v svojih številnih romanih ustvaril pravo nacionalno epopejo, je v tej svoji drami posegel v sodobno življenje na vasi. Z markantnimi potezami nam predstavi nekaj vaških oseb, brez vsake iskane originalnosti, živih in resničnih. Brez prisljane elektosti nam naslika pretresljiv konflikt med očetom in sinom: med samojutnim, sebičnim, licemersko pobožnim očetom ter vrlih, idealnim sinom. Ta konflikt se naposled razvije do naravnost klasične tragičnosti, kar daje dramo resno umetniško vrednost. Ker je delo vzlic temu prav lahko uprizorljivo in ne stavi niti igralcem niti režiserju nikakih posebnih težkoč, ga zaradi visoke umetniške cene, kakor tudi zaradi plemenite tendence, ki liči v dramo, zlasti našim diletantskim vaškim odrom najtopleje priporočamo.

Iz Narodnega gledališča v Zagrebu. Zagrebška opera odprla novo sezono z izvršno kompozicijo kompozista Safraneka — Kovčica «Črna kraljica». Prosvelno ministrstvo je reaktiviralo odpuščenega dirigenta M. Sachsa. — Kapelnik Baranović in njegova žena, plesalka Margareta Fromanova, sta premeščena v Beograd. — Dramsko gledali-

šče odprla sezono z dramo «Sprava». Napisal jo je prof. Joza Ivakić.

Naša grafika na mednarodni razstavi v Firenci. V Firenci je odprta II. velika mednarodna razstava moderne grafike, na kateri je zastopanih 23 držav, med njimi Kitajska, Japonska in Rusija. Tudi naša država je dostojno reprezentirana po naših najboljših umetnikih-grafikih. Na tej razstavi so izložili dela sledeči naši umetniki: Lj. Babič, M. Cl. Crnić, M. Gjuric, E. Justin, B. Jakac, Lj. Ivanović, T. Kralj, D. Kokotović, Vl. Kirin, M. Kren, T. Krizman, A. Krizmanić-Pavlič, M. Kraljevič, M. Maleš, I. Meštrovič, K. Mijić, P. Orlić, F. Stiplošek, S. Santel, B. Senoa, R. Slik, Zl. Sulentić, M. Trepsa. Jugoslovanski oddelek je dobro reprezentiran v posebni dvorani s skupno 106 deli ter dosega simpatično priznanje italijanskega in ostalega tiska. Komisar za našo državo je bil g. Tomislav Krizman. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je tudi ta prireditelj v iznemostni izvršena brez vsakršne pomoči s strani vlade.

Ciklična uprizoritev v ženskem Narodnem divadlu. Narodno divadlo v Pragi pripravljata letos tri dramske cikle: ciklus romantičnih dram, Ibsenov in Wildeov ciklus.

Udruženje grafičnih umetnikov v Zagrebu in Ljubljani, ki se je udeležilo druge mednarodne razstave na Reki, je bilo odlikovano z zlato kolajno.

Domače vesti

* Ulica prestolonaslednika Petra v Dubrovniku. Mestna občina dubrovaška je na svoji poslednji seji sklenila, da se najlepša cesta do Lapada imenuje »Bulvar prestolonaslednika Petra« — v spomin na bivanje kraljeviča v Dubrovniku.

* Uredba o disciplinarnih sodiščih za učitelje. Ministrstvo prosvete je sporočilo vsem osnovnim šolam v državi, da se bo s pričetkom novega šolskega leta uveljavila nova uredba o disciplinarnih sodiščih za učitelje. Uredba ostane taka, kakor je bila sprejeta v prvi stilizaciji.

* Izpodbijanje uredbe o oblastnih in krajskih šolskih odborih. Na željo učiteljskih organizacij v državi je ministrstvo prosvete izvršilo nekatere manjše izpembe v uredbi o oblastnih in krajskih šolskih odborih. Pomembnejša izpembema je v čl. 7., kjer je bilo doslej določeno, da lahko samo upravitelj osnovnih šol uživalo brezplačno stanovanje in kurjavo. Zdaj pa ta člen določa, da lahko vsi učitelji brez razlike, kakor upravitelj šole, uživajo brezplačno stanovanje in kurjavo v šoli, ako je oboje na razpolago.

* Zaključek glavne sezone v naših kopališčih in letoviščih. Zveza za turški promet v Sloveniji nam piše: Pred nekaj dnevi je bilo čitati v dnevnem časopisu, da je baje ministrstvo narodnega zdravja odredilo, da se raztegne glavna sezona preko 1. septembra. Kolikor je nam znano, ta vest ni povsem točna ter se bo glavna sezona zaključila s 1. septembrom v skoraj vseh naših letoviščih in zdraviliščih. S tem dnem se prične tako zvana posezona, v kateri se tudi znatno znižajo cene stanovanj in prehrani. Toliko v vednost onim, ki žele septembra na odhiti, da ne bodo morda napadeno domnevali, da so tudi za september veljavne zvišane cene, ki so običajne v glavni sezoni.

* Polovična vožnja članov SPD. Slov. plan. društvo naznanja, da imajo po obvestilu direktorja državnih železnic v Ljubljani člani planinskih društev na osnovi planinskih legitimacij z uverjenjem pravico do polovične vožnje trikrat na leto le pri potniških, ne pa tudi pri brzih vlakih. V nedeljo začetkom avzusta se je našla v Kamniški Bistrici srebrna meška ura. Dobí se v društveni pisarni, Sečemburgova ulica 7-II.

* Gospodinskega tečaja, ki se je vršil za učitelje v Novem Futoju pri Novem Sadu od 15. julija do 28. t. m., se je udeležilo 23 učiteljev, med njimi 4 Slovence. Izmed teh je tečaj končala z odliko gospa Hortenzija Droč - Vuga, učiteljica v srezu Murska Sobota.

* Himen. Danes se poroči g. inž. Cveto Lapajne, prokurist tovarne »PEKATE-TE« v Ljubljani, z gdnico. Katico Dolničarjevo, hčerko industrialca in posestnika g. Matija Dolničarja. Mlademu paru iskreno čestitamo! 1302

* Vsem podeželskim odrom! Tajništvo Z. K. D. Ljubljana sporoča: Ravnateljstvo ljubljanskega velesejma nam je sporočilo, da se zaključí 9. septembra redakcija oficijelnega kataloga letošnje Pokrajinske razstave, torej tudi gledališke razstave »Gledališče - Ljudstvo - Družba«. Zato naprošamo vse podeželske odre, ki se te razstave udeležijo, da pošljejo sigurno ves razstavni material najkasneje do petka 9. septembra na naslov Zveza kulturnih društev v Ljubljani, ker moramo še isti dan ves material sortirati, pregledati in pripraviti katalog za tisk.

* Avtomati za peronske karte. Generalna direktorja državnih železnic je sklenila, da se na vseh večjih železniških postajah postavijo avtomati za izdajanje peronskih kart.

* Gradnja kovnice v Beogradu. Dela pri kovnici Narodne banke v Beogradu lepo napredujejo. Ako ne bo nepričakovanih ovir, bo nova kovnica jeseni prihodnjega leta dograjena in urejena, tako se bo s kovanjem naših novcev že prihodnje leto lahko pričelo. Kovnica, ki bo stala v Topčideru, bo odgovarjala vsem potrebam. Stroji se nabavijo v Nemčiji in Franciji.

* Kdor želí napraviti, ozir. ohraniti sadni ali grozdni sok brez alkohola, naj se obrne na »Brezalkoholno produkcijo« v Ljubljani, Poljanski nasip 10, ki razpošilja tozavedna navodila brezplačno. Priložiti je treba 2 Din v znakom za poštno.

* Na tečaj »Brezalkoholne produkcije«, ki se bo vršil dne 19. septembra za časa pokrajinske razstave, sprejme »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani še nekaj udeležencev. Interesenti naj se nemudoma prijavijo.

* Jesenska sezona na gornjem Jadranu je letos prav živahna. Turci iz vseh krajev prihajajo na naše Primorje. Največ je Nemcev iz »rajn« — skoraj tri četrtine vseh gostov. Cene v hotelih so znatno znižane in postrežba razmeroma dobra. Na Rab je prispelo v nedeljo 150 gostov. Ako ostane vreme ugodno, bo tudi jesenska sezona dobro uspešna.

* Vojaška godbena šola v Vrhu sprejme letos do 130 mladeničev v starosti od 12 do 16 let za golence te šole. Pogoji za sprejem se zvedo pri vseh vojnih okrožjih in mestnih vojaških uradih.

* Aretacije v Skopju. Kakor poročajo iz Skopja, se v zadnjem času množe aretacije na podlagi zakona o zaščiti države. Med drugimi je bil predčerašnjim aretirani skopjski trgovec Kosta Mirović. Aretacije so baje v zvezi z afero polaganja peklenškega stroja pod vlak na progi Skopje - Veles.

* Zloglasni kačški vodja Džel Gur ubit. Iz Kumanovskega poročajo, da je bil v nedeljo v bližini sela Trnovo ob priliki medsebojnega pokola med kačkami radi nekega vjeteja muslimana ubit kačak Džel Gur. Džel Gur je 32 let hajdukoval ter je imel na vesti nebroj umorov in zločinov. Nje-

gova tolpa se je po smrti svojega vodje raztepla na vse strani.

* Stekel pes ogrižel tri osebe. V dalmatinskem selu Sutorini je na steklini zbolel pes seljaka Novice Grdiča ter ogrižel tri osebe. Končno je neki sosed ustrelil psa z lovsko puško. Ogrizene osebe so bile prepeljane v Pasteurjev zavod v Sarajevu.

M. U. Dr. Fran Virant

Miklošičeva cesta 18/II

ordinira zopet redno od 1.—3. za no-
tranje, kožne in spolne bolezni. 92.4

* Samomorilec, ki zapuša 30 poslovnih pism. Kakor poročajo iz Subotice, je predčerašnjim tamkaj nameraval izvršiti samomor Marko Erzin, uradnik bolniške blagajne za zavarovanje delavcev. Iz svojega starega revolverja si je pognal tri kroglice v glavo, a nobena mu ni prebila lobanje in je mož ostal pri življenju. Sosedu so takoj obvestili policijo, ki je prihitela v Erzinovo stanovanje ter še pravočasno preprečila, da si Erzin ni z nožem prerezal žile. V Erzinovi sobi so našli trideset poslovnih pism, naslovljenih na predsednika vlade Vukičevića, Stjepana Radića, na ministra pravde in razne poslance. Iz vsebine pism je razvidno, da je pisec precej abnormalen človek. Erzin je bil pred leti imovit trgovec v Subotici, upropastil pa ga je Iso Lang, oziroma njegova afera s cigaretinim papirjem. Plačati je moral visoko globo in prodati svojo trgovino. Pozneje je dobil službo pri bolniški blagajni, pa jo je kmalu zopet izgubil in je bil zadnjih šest mesecev brez posla ter je gladoval s svojo rodbino. Pomanjkanje mu je najbrž tudi zmešalo pamet. Nesrečnega moža so prepeljali v bolnico.

* Udruženje apostolov gladovanja. Beograd je te dni dobil novo originalno udruženje. Prostovoljni gladovalci, ki po priporočilih znanega gladovalnega apostola Alekseja Suvorina smatrajo stradanje za univerzalno zdravilno sredstvo, so osnovali svoje udruženje, ki se imenuje »Novo zdravje — novo življenje«. Cilj nove organizacije je širjenje propagande o metodah zdravljenja z gladovanjem. Novo udruženje že ima svoj lokal v prostorih Kršćanske zajednice mladih ljudi ter otvarja svoje poslovanje s serijo predavanj in s konzultacijami o gladovanju.

V lepo jedilnico

spada stoječa ura, katero
Vam dobavlja kompletno ali
samo verk. Omara v stilu
pohištva:

F. Čuden, Ljubljana
Prešernova

* Strahovito dejanje nenadno zblaznele matere. V vasi Muhadžer Babuš, kraj Skopja, je te dni ostala doma 30letna žena Ajsa Asanovičeva s svojim šestletnim sinkom in šletno hčerko. Mož se je bil zjutraj odpravil v planino po drva in žena se je z otrokoma igrala kraj ognjišča. Nenadoma jo je popadla blaznost in v tem stanju je mlada žena izvršila strašen čin, ki pretresa vso okolico. Prijela je sinčka, ga vrgla na tla, popadla kuhinjski nož in otroku prerezala grlo. Nato ga je še pol ure mrcvarila in končno hotela prijeti tudi hčerko. Ki pa se je v silnem strahu izmuznila skozi vrata in pobegla za očetom. Tavalja je okrog in končno res srečala očeta, ko se je že vračal s planine. Izpovedala mu je strašno dejanje matere, o čemer se je mož lahko kmalu sam prepričal. Blazno Ajsa so prepeljali v bolnico v Skopju, kjer se je naslednje jutro prebudila. Blaznost jo je zapustila in z obupnim krikom se je vrgla nazaj v posteljo, ko se je začel v njeni glavi dramiti spomin na grozovito početje. Zdravniki proučujejo zagonetno žensko in ugotavljajo, da je vzroke tega redkega pojava blaznosti treba iskati v dejstvu, da se Ajsa nagiba k sadizmu.

KUŠAKOVIČA KALODONT

najboljša pasta za zobe.

* Pomnite! Čim dalje ima ženska hvala časa, da razkaja nesnago, tem lažje jo bo odpravilo Schlichtovo milo.

* Velik sejem za živilo in kramarstvo se bo vršil dne 7. septembra t. l. v Smarjetu poleg Rimskih toplic. 1311

* Sejem v Zagorju. Poročilo iz Zagorja, da se vrši sejem danes, v sredo dne 31. t. m., ni točno. Sejem se je vršil v ponedeljek 29. t. m.

* Noseče matere naj skušajo z rabo prirodne grenčice »Franz - Josefa« odstraniti vsako telesno zaprtje. Predstojniki vseučilišnih ženskih klinik soglasno hvalljo pristno vodo »Franz-Josefa«, ker je lahko zaužitna in ker milo odpirajoč učinek zanesljivo nastopi v kratkem času in brez neprijetnih postoprskih pojavov. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Neprijeten zobobol.

Ni, ni, da te pričnejo boleti
zobe, pa oj prični uporabljati iz
tor o paste PEBEKO, ki je znana
že skozi več let kot najbolje sred-
stvo za ohranitev zob.

PEBEKO, pasta za zobe.

Iz Ljubljane

u— Sestanek na Viču. Sestanek volilcev »Združene slovenske gospodarske liste« se bo vršil danes v sredo ob 20. v gostilni Sokolskega doma na Viču. Poročata: srezki kandidat g. Jakob Kušar, posestnik iz Notranjih gor, in delegat centrale g. dr. Dinko Puc.

u— S kolesom od Belforta do Beograda. Včeraj se je zglasil v našem uredništvu g. D. Bjelajev iz Belforta v Franciji, ki konkurira za Grand prix de France za dolgo progo s kolesom. Pot ga vodi od Belforta preko Basla, Curiha, Buchsa, Feldkirchna, Celovca skozi Ljubljano v Zagreb, Beograd in nazaj — vsega skupaj 4475 km. Po kratki dirki v dolžini 5 km na dirkališču v Belfortu je startal v nedeljo 21. t. m. ob 15.45. G. Bjelajev je Rus in se je med vojno kot častnik francoske armade boril na solunski fronti.

u— Obrtniško društvo v Ljubljani je priredilo povodom svoje 20letnice v nedeljo 28. t. m. v prostorih Narodnega doma veselico z srečolovom. Naše ugledne ljubljanske tiskarne in obrtniške podjetja so založila ta srečolov s tako krasnimi dobitki, da so vzbujali splošno pozornost. Odbru društva je prijetna dolžnost, da izreka tem potom vsem darovalcem krasnih dobitkov najtoplejšo zahvalo. — Odbor.

u— Subvencije za ekskurzijo elektrotehnikov. Mestna občina ljubljanska je darovala za ekskurzijo elektrotehnikov ljubljanske univerze znesek 5000 Din. Udeleženci tem potom izrekajo občini za velično darilo najtoplejšo zahvalo. Istočasno se zahvalujemo tudi vsem ostalim darovalcem, ki so denarno in materijalno podprli našo ekskurzijo. Direktorji ekskurzije.

u— Zveza slov. vojakov, podružnica Moste, priredi v nedeljo dne 4. septembra t. l. veliko dobrodelno veselico v korist vojnih sirot pri g. Štor v Novem Vodmatu. Na sporedu je godba, šaljiva pošta na dobitke, ples itd. Začetek ob 4. uri popoldne. Ker ima prireditelj blag namen, vabí k obilni udeležbi odbor. 1287

u— Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani bo imelo redno odborovo sejo v četrtek 1. septembra ob 16. uri. Udeležba ob-
bornice dolžnost! 1300

u— Policijska kronika. Aretiranih je bilo 6 oseb, od teh 3 radi beračenja, 1 radi krošnjarstva, 1 radi nedostojnega vedenja in 1 radi vlačugarstva. Prijavljen je zopet en vlom in sicer v delavnico čevljarškega mojstra Antona Brajerja na Prulah. Vlomilec se je splazil v delavnico skozi leseno okno, katerega je odprl z železnim drogom in nato razbil šipe. Prilastil se je 200 Din v gotovini, zalogo usnja in čevljev pa je pustil lepo, nedotaknjeno. Prijavljenih je še pet tatvin, 1 poneverba, 1 pretep v gostilni, 1 kaljenje nočnega miru, 1 prestopke obrtnega reda in 1 zdravstvenih predpisov. — Številne tatvine. Delavcu Mati Milovčiču, zaposlenemu pri stavbi nove frančiškanske cerkve v Šiški, je ukradel neznan tat iz hlačnega žepa 210 Din. Tatvine so osumljeni štirje potepuhi, ki so se ponoči priplazili v barako poleg cerkve, kjer spe stavbni delavci. — Gostilničarju Ivanu Černetu na Vidovdanski cesti je bila ukradena iz dvorišča črna platnena plahta za pokrivanje filjakarskih kočij. — Posestnik Franc Žitnik na Ižanski cesti je prijavil policiji, da so mu začeli kopalci odnašati z njegove njive pri mestnem kopališču koruzne storže. — Pri obnavljanju stolne cerkve zaposlenemu tesarju Josipu Černiču je bilo ukradenih 100 Din iz tolenika, ki ga je shranil v baraki za cerkvičjo. Tatvine je osumljen neki njegov tovariš, ki so ga tudi aretirali.

u— Tatvine koles se nadaljujejo. Izpred elektrotehničnega inštituta v Aškerčevi ulici je odjedal neznan tat inž. Henriku Popiču, stanujočemu v Igrški ulici, popolnoma novo kolo, znamke BSA, angleškega izvora, št. 6470, vredno 3500 Din. — Iz veže OUZD na Miklošičevi cesti je bilo ukradeno ključavničarju Jerneju Gostiču, stanujočemu v Udmatu, kolo, znamke Styria, vredno 1300 Din.

u— Priporočljiv sladoledar. Slaščičar Henrik Kemeter iz Šiške je prijavil policiji, da je njegov sladoledar Marin Glencalič pustil prazen vozček na cesti v Mostah in neznanom pogrebel. Odnese! mu je ves dnevni izkupiček v iznosu 224 Din in poleg tega še 93 Din, ki jih je dobil od svojega mojstra na posodo.

u— Dva berača z Aleksandrovo ceste. Na Aleksandrovi cesti je aretirali stražnik dva mlada berača, ki sta nadlegovala mladočede pasante. Prvi je star 18 let, drugi pa 25 let. V Ljubljano sta priletela iz Sušaka. Njuna obrt jima ni prav posebno nesla, ker so našli pri obeh komaj par dinarjev. Oba bodo odpravili v njuno domovinsko občino.

Naznanilo.

Podpisani vjudno naznanjam, da bom dne 3. t. m. to je v soboto otvoril na novo urejeno

MESARIJO

v Bohoričevi ulici šte. 11.
Zagotavljam, da bom nudil vedno sveže in prvotno meso po najnižjih cenah ter točno postrežbo. — Priporočam se za naklo-
njenost s spoštovanjem

Josip Jager, mesar.

u— Nepredvidna vožnja. Na vogalu Beotnovne in Knafove ulice sta dva mlada kolesarja okoli 19. zvečer trčila z vso silo skupaj. Padla sta na tla, vendar se nista poškodovala. Tudi kolesi sta ostali cel. Dogodek je vzbudil mnogo zabavnih komentarjev.

u— Vidovičev klub v Ljubljani opozarja vse one reflektante iz Ljubljane, ki so se pismeno prijavili za obisk večernih tečajev, da bodo dobivali vse potrebne informacije na članskem sestanku, ki se bo vršil danes, 31. t. m. v zadnji sobi Narodne kavarne ob 20. K sestanku se vabijo tudi vsi lanskoltni obiskovalci večernih tečajev, da se

dogovorimo o našem nadaljnjem delovanju. Obenem ponovno poziva klub, da interese za naš pokret prijavijo pismeno svoj pristop do 31. t. m. na naslov kluba »Sola na Ledini«, eventuelne prijave pa se bodo tudi sprejemale na navedenem sestanku.

u— Ob pričetku šolskega leta opozarjamo cenj. učiteljsvo glasbenih javnih in zasebnih šol na našo veliko izbiro vseh šolskih not, etud, šol itd. za vse instrumente in petje. Posebno smo založili s klasičnimi in zadnjimi modernimi skladbami. — Matična knjigarna, Kongresni trg. 1252

u— Malinovci, pristni dobitke v drogeriji Kanc. Židovska ulica. 1039

u— Barska sezija v baru »Emona« pričenja. Glej današnji oglas!

u— Primarij Jenko zopet redno ordinira. 1299

Iz Maribora

a— Krčevina pri Mariboru. Nocoj ob 20. bo javen volilni shod SDS v gostilni g. Wombeka. Poročali bodo g. dr. Gorisšek, g. Spindler in drugi. Somišljeniki in zlasti člani krajevne organizacije ste vabljeni, da se shoda polnoštevilno in pravočasno udeležite.

a— Iz okrajnega sodišča. Mesto v Ljutomer odlašajo okrajnega sodnika g. Ivana Trinkausa je bil premeščen h kazenskem oddelku okrajnega sodišča preiskovalni sodnik g. Ivan Mikluš.

a— Tudi SLS voditelji pred državnim pravdnistvom. Gerent Mestne hranilnice, dr. Šaubahov varovanec, je glasom klerikalnih listov izročil državnemu pravdnistvu revizijsko poročilo o Mestni hranilnici, katero sta izdelala SLS zaupnik in kandidat za ravnatelja Mestne hranilnice, g. Barle in radikal Vinšek. Sedaj pa je nastalo med klerikalci radi tega koraka radikalnega gerenta veliko razburjenje, ker sta bila v vodstvu Mestne hranilnice vse čas tudi voditelja SLS, dr. Veble in dr. Juvan, ter še občinski svetnik Ozvatič, in so torej tudi vsi trije postavljeni skupno z ostalim odborom pred državnega pravdnika. Kaj je sploh ukrenil državni pravdnik, »Slovenec« še ni poročal.

a— Rogaska Slatina v Maribor. Kakor smo domnevali, tako se tudi godi: Rogaska Slatina se polagoma demontira in seli v Maribor. Oblastni odbor si je kupil najprej lepo palačo in jo takoj izplačal. »Slovenec«, ki vse izčenča, kar bi moral zamočlati, pa poroča sedaj še to, da so pripeljali iz Rogaske Slatine tudi fotelje, pisalne mize, stole in drugo opremo za gospodo v oblastni palači: torej demontiranje Rogaske Slatine en gros. Zato se tudi ni čuditi, da so morali iz Maribora pravkar demontirati prejšnja bombastična »Slovenčeva« poročila iz Rogaske Slatine o umetniških komisijskih, ki bodo napravile načrt za popolno viregulacijo zdravilišča in ogromnih investicijah za nove hotele itd. Čudno ne bo prav nič, če bodo začeli klerikalci nazadnje še hotele prevažati iz Slatine v Maribor.

Dr. Fran Marinič

zopet redno ordinira
MARIBOR Trubarjeva 11 od 9 — 11
in od 2 — 4 (4 — 16).

a— Za samostanski naraščaj. Mariborski frančiškanski samostan bo imel letos tudi naraščajski zavod, mlade frančiškanske kandidate, ki bodo iz samostana obiskovali višje razrede tukajšnje gimnazije. Doslej so namreč vzdrževali frančiškani v Kamniku svojo posebno gimnazijo za vzgojo frančiškanov, kateri pa je bila odvzeta pravica javnosti. Ker se frančiškanom tudi pod Koroščevo vlado ni posrečilo zopet pridobiti pravice javnosti za kamniško frančiškansko gimnazijo, ki je imela lani v vseh štirih višjih razredih 15 golencev, so sedaj naraščaj porazdelili samostanom v mestih z gimnazijo. Ravno tako bodo imeli kapucinci v Stedench v novozgrajeni pauci mlade kapucinke, ki bodo obiskovali iz zavoda gimnazijo.

a— Šola se bliža in zatorej se priporoča nakup šolskih potrebščin in knjig že poprej, dokler še ni naval v trgovinah. Glej tozadnevni oglas veltrogovine V. Weixl. 1290

a— Ponk posameznikov v strojeopisu, stenografiji, trgovskem računstvu, knjigovodstvu z bilanco, korespondenci. — Začetek dnevno. Traja 3 do 5 mesecev. Samo praktično, temeljito, lahko umljivo. — M. Kovač. Maribor, Krekova 6. 1291

a— Sprememba posesti. G. V. Klemenčič, trgovec v Mariboru, je kupil hišo v Mariboru na Tržaški cesti št. 59 od g. Dragotina in Silvije Radej, trgovca v Trbovljah.

Iz Celja

e— Klubi celjskih občinskih odbornikov. Pri zadnji plenarni občinski seji je župan sporočil, da je prijavil doslej svoje konstituiranje klub občinskih odbornikov SDS, ki si je izvolil za svojega predsednika prof. Franca Mravliaka, za podpredsednika dr. Juro Hrašovca in za tajnika dr. Drago Hočvarja. S predsedniškega mesta se je nadalje ugotovilo, da tvorijo iz bivše klerikalne nemške koalicije večino v občinskem odboru klerikalni, radikalni in nemški klub. Klerikalni klub (7 članov) ima za predsednika dr. Voršiča, radikalni (8 članov) Andro Posavca in nemški (4 člani) F. Rebeuschegga. Socialistični klub šteje 2 člana, tretji socialist je bernotovec. Od večine preostane še občinski odbornik Gračner, sluga tvrde Rakuski, ki ga je nemški celjski listi po volitvah reklamiral zase, a se je sedaj vsedel med klerikalce. Mogoče je, da ima dve legitimaciji. Ker ga niso hoteli izdati kot Nemca, ga tudi niso izvolili v noben odsek, dastravno so nekatere najnovejše klerikalne nemške korifeje, kakor n. pr. obrtnika Lečnik in Hohnjec, celo v treh odsekih.

e— Skrb za invalide. Vojni invalid F. Kokoli, lastnik avtotakse v Celju, je zaprosil pri velikemu županu v Mariboru za poddelitev koncesije za avtotakso v Rogasški Slatini. Njegova prošnja je bila odbita, češ da ni za to lokalne potrebe. Ne dolgo potem je dobil koncesijo g. Žumer, posestnik, hotelir in gostilničar v Celju in Rogasški Slatini. G. Žumer je celo sam prinesel v Celje odliki g. vel. župana, s čimer se danes hvali okrog, češ: glejte, kakšen mož sem in koliko veljam! Za nas nastane sedaj vprašanje, zakaj ni dobil g. Kokoli koncesije, dobil pa jo je g. Žumer? Zakaj ni dobil koncesije vojni invalid, ki je v svetovni vojni žrtvoval vse svoje metje in zdravje in zakaj je dobil koncesijo mož, ki je bogat in ki si je to bogastvo ravno med vojno pomnožil? — Odgovor na to je prav lahek. G. Žumer je vodilni radikal in s tem je stvar poljsnjena. Čudimo se le orim tovaršem invalidom, ki za bogatelo delajo štafeto radikalni gospodi v Celju, da ona nemoteno uživa sadove politične konjunktore. Je pač premalo tovariškega čustva.

e— Krvavo vasovanje. Na binkoštni ponedeljek t. l. so prišli Ivan in Anton Zafran, Franc Zupanec, Ludvik Miklavc in Jože Zupšek iz Griž v Vrbe z namenom, da bi izvažali pretep z vrbinskimi fanti. Ze pred vasjo so kričali »Auf bñs, vrbinski smr-kovci!« S tem klicem so se počasi pomikali proti neki hiši. Istočasno pa so se nahajali pred to hišo Franc Seme, Vinko Korent, Franc Janc in Anton Oblak. Kakor hitro so ti zazpazili razgrajaje, so se umaknili celo na dvorišče pod brajdo, da bi jih izvažali ne opazili. Naenkrat pa je krik prenehal. Zatorej so se ti fantje nič hudega sluteč in brez orožja podali proti domu. V sredi vasi so pa naenkrat planili iz za neke kapelice na nje napadalci ter so jih z latami tako hudo pretepli, da so dobili eni težke, drugi lažje poškodbe. Pri okrožnem sodišču v Celju so bili napadalci obsojeni na 3 do 6 tednov ječe

Iz Kranja

r— Dva kraljevska para v Kranju. V ponedeljek zvečer sta se mudila v Kranju naš kralj Aleksander in bivši grški kralj Jurij s kraljicama. Okrog 22. zvečer je pripeljal z Gorenjskega dvorni vlak na kranjski kolodvor. Kmalu nato so dospeli v dvoh avtomobilih na kolodvor z Bleda viš-dvoh gostje. Po krajšem pogovoru pred vlaškom sta se kralj Aleksander in kraljica Marija poslovila ter odpeljala z avtomobilom na Bled nazaj, a grški kraljevski par je nadaljeval vožnjo z dvornim vlakom v Bukarešto.

r— Osebnost. Gospod Karol Česenj, dirigent tukajšnje podružnice Jadranske podunavske banke, je premeščen k centrali v Beograd. Na njegovo mesto je bil imenovan g. Vinko Vrbovec od mariborske podružnice.

r— Nov damski česalni salon. Tukajšnji brivec g. Simunac je te dni »tvoril« v hiši gosпода Gorjanca damski česalni salon. Po svoji opremi bi delal novi salon čast velikemu mestu. Tako imamo v Kranju štiri brivnice in dva damska česalna salona.

r— Koncert v Narodnem domu. V četrtek dne 1. septembra priredi ob 20. uri v vestibulu Narodnega do-a odlični čitalnični orkester koncert z izbranim sporedom.

r— Pregled gostiln v kranjskem srezu. V bližnjem času namerava politična oblast izvršiti istočasni pregled gostiln v posameznih občinah kranjskega okraja. Kakor je sporočil tukajšnji sreski poglavar kranjski gostilničarji zadrgi, mora vsak gostilničar vložiti tozadevno prošnjo za lokalni pregled svoje gostilne.

r— Velika tombola v Kranju. Tukajšnje Prostovoljno gasilno in reševalno društvo pripravljajo za 25. september veliko tombolo na Glavnem trgu. Dobitki bodo preslegali vse dosedanje tombolske prireditve.

r— Ustanovitev Gospodinske šole. V zavodu Šolskih sester se je ustanovila Gospodinska šola, ki bo obstojala iz polletnih tečajev. Poučevali bodo teoretično in praktično gospodinstvo, kuhanje, šivanje, vrtnarstvo, živinorejo, vzgojo itd. Prvi tečaj se bo otvoril 15. oktobra in bo trajal do 15. aprila.

r— Lepa gasilska slavnost v Predosljah. Pretečeno nedeljo se je vršila v občini Predoslje, ki so postale znamenite radi lanskolletnih 16 požarov, ki so doleteli imenovano občino, lepa in prisrčna gasilska slavnost ob prikihi blagoslovitve novo nabavljene motorne brigade. Navzočih je bilo nad 120 gasilcev v krojih iz Kranja, Britofa, Naklega, Kokrice, Komende in Cerklje. Govorili so župan Zupan, župni načelnik Janko Sajovic iz Kranja, domači načelnik Likozar, domači župan Jenko, ku-mica ga. Andrašičeva trgovčeva soproga iz Kranja in Ivan Zabret. Pri slavnosti je sodelovala gasilska godba iz Zabnice.

Iz Novega mesta

n— Drevi ob 20. vsi na shod SDS v Sokolski dom! Govorila minister n. r. dr. Zerkjav in oblastni poslanec Ivan Tavčar.

n— Nov natečaj za načrte uradnega poslojpa. Po vzgledu novomeške občine, ki je razpisala natečaj za načrte občanske šole, je razpisala trebanjska občina natečaj za načrte novega uradnega poslojpa v Trebnjem. Rok za vložitev načrtov poteče 15. septembra. Razpisane so tri nagrade v znesku 6500 Din, 4500 Din in 3000 Din. Natančnejše informacije daje občinski urad v Trebnjem.

n— Proglasitev za mrtve. Okrožno sodišče v Novem mestu je uvelodlo postopanje, da se proglase za mrtve posestnikov brat Jožef Klemenčič iz Doba, posestnikov sin Rudolf Kovačič iz Dolge vasi in posestnik v Dragi pri Št. Rupertu Josip Vovk. Vsi so bili med vojno na bojišču in manjka od tedaj vsaka sled za njimi.

n— Septemski sejni v novomeški okolici. Meseca septembra se bodo vršili naslednji sejmi: v Brusnicah 24., v Ormožnicah 12., v Kandiji 29., v Mirni peči 29., v Toplicah 15., v Zagradcu 7. in v Žužem-berku 14. septembra. Vsi ti jezenski sejmi so običajno zelo dobro obiskani.

Nova razmestitev učiteljev v Sloveniji

Sprejem učiteljskih abiturientov v državno službo in postavljenje za učitelje

Ministrstvo prosvete je sprejelo v državno službo in postavilo za učitelje naslednje abituriente učiteljske:

Radojanka Cvjetka v Sv. Jakobu v Slov. gorici; Silvestra Košutina v Rečici ob Savinji; Janka Kilda v Ruše; Ludvika Mašata v Prevalje; Stanislava Dominika v Peči; Otona Baldeta v Maribor; I. deška osnovna; Antona Ermenca v Mežici; Bogdana Zolnirja v Ribnici na Pohorju; Jozefa Zornja v Malo Nedeljo; Bogdana Krambergerja v Petrovci; Maksa Tomažiča v Sv. Stefan; Jakoba Stefančiča v Koprivnici; deška osnovna; Cirila Mohorka v Čadram; Josipa Tratarja v Sv. Križu pri Ljutomeru; Borisa Stresa v Prevalje; Milana Ferjanc v Smarje pri Jelšah; Pavlina Strehovec v Malo Nedeljo; Leopoldino Ozvatič v Sv. Jurij ob Pesnici; Jozef Čretnik v St. Ilj pri Velenju; Silvo Rojnik v Petrovci; Bogomiro Podboj v Slovenj. gradec; Maksimo Hauptman v Kamniku; Marijo Urnkar v Selo-Vrhe; Marijo Rök v Kostrelcu; Steffko Pogačnik v Gornjo Lendavo; Marijo Ostrc v Sv. Andraž v Haložah; Antonijo Urbas v Sv. Marjeti pri Ptuj; Elviro Borko v Kuzdobljan; Mileno Kurbas v Sv. Vid pri Ptuj; Marijo Gorup na Pragersko; Franjo Čonč v Maribor; Danilo Gruden v Sv. Križu pri Ljutomeru; Ado Antonce v Cirkovce; Alojz Urbaš v Sv. Jurij ob Taboru; Filomeno Aleksič v Cirkovce; Franjo Kovač v Sv. Lenart pri Veliki Nedelji; Kristino Jančar v Sv. Tomaž pri Ormožu; Jadvigo Kavčič v Trbojnje; Nežo Verbek v Zreče; Marijo Rojnik v Sv. Janž na Dravskem polju; Zoro Puppis v Vurbergu; Janeza Roškerja v Sv. Benedikt v Slov. gorici; Nežo Rošker v Vučju vas; Cecilijo Prelog na Polensak; Avrelia Rojka v Sv. Martin pri Vurbergu; Karla Praha v Sv. Jurij ob Ščavnici; Avrelia Rogorščak v Selnici ob Dravi.

Imenovani morajo nastopiti svojo službo 1. septembra t. l., čeprav do takrat še nimajo v rokah službenih dekretov.

Premestitev učiteljev v mariborski oblasti

Ministrstvo prosvete je imenovalo: Ano Hasi roj. Žihar, učiteljico v Cirkov. cah, srez Ptuj za učiteljico v Ptuj; ter jo prideli pisarni sreskega šolskega nadzornika v Ptuj; Frana Bolleta, šolskega upravitelja v Gornji Ponikvi, za kontrakt. šolskega upravitelja na Ponikvi, srez Smarje; Ano Dolenc, učiteljico v Odrancih, srez Dolnja Lendava, za učiteljico v St. Petru na Medvednjem selu, srez Smarje; Ljudevita Wusserja pri Sv. Antonu v Slov. goricih za učiteljico v Viršanju, srez Smarje; Antona Smodiča pri Sv. Barbari v Haložah za učiteljico na Haladini, srez Ptuj; Alberta Frasa v Haladini za učitelja v Ptuj; na deški okoliški šoli; Marto Elsnik v Vučenicah za učiteljico v Puconcih, srez Murska Sobota; Ano Pozniak roj. Hočevar v Sevnici za učiteljico v Ptuj; na dekl. okoliški šoli; Strečko Cjak v Sebeborcih za učiteljico v Martjanjih, srez M. Sobota; Nado Bernot v Trdkovi za učiteljico v Pušavi, srez Maribor, desni breg.

Vsi navedeni morajo službo nastopiti dne 1. septembra tekočega leta, drugače jim presteane služba, tudi če do takrat ne dobe uradnega dekreta.

Razmestitev absolventov nižje- ga tečaja višje pedagoške šole:

v ljubljanski oblasti.

Ministrstvo prosvete je razmestilo absolvente nižjega tečaja višje pedagoške šole v ljubljanski oblasti sledeče:

Frančiško Zorec in Antonoj Artel v Brežice; Jozif Verbančič in Valerijo Ivanc na Jesenice; Ivanko Prosenec in Jožico Premrov v Krško; v Ljubljano na II. deško Frana Rupnika; Ivano Kunc na Rakek; Maksimira Rožmana in Ladislava Vaniča v Ribnici; Milo Bežek v Trbovlje; Terezijo Dokler, Cirilo Zupanec in Tomaža Žargala v Trzin; dodelilo Josipa Pahorja iz Maribora v Ljubljano na I. deško meščansko; premostilo pa Heleno Potočnik iz I. deške na I. deklško meščansko v Ljubljani.

v mariborski oblasti.

V Celju na deško meščansko Solo Frana Janšovca in Ignaca Mlačnika; na deklško Zinko Lovrec; v Sv. Lenart Milico Martinec; v Ljutomer Minko Kečelj; v Maribor na deško meščansko Frana Martinca in Josipa Rudeža; na I. deklško Ljubo Pirkmajer; na II. deklško Eno Kosi in Olgo Perme; v Mežico Rudolfa Godiča; v Ormož Fortunata Turka in Milica Senčar; v Ptuj na deško Vekoslava Strmška in Dragotina Hasla; na deklško Marto Verhovnik; v Slovensko Bistrico Bogomira Bačiča in Teodoro Likar; v Slovenjgradec Joška Trobela; v Šoštanj Josipa Lekšeta; v Vojnik Angelo Lečnik.

Sport

Medkлубske kolesarske dirke

V nedeljo je priredil ASK Primorje medkлубske kolesarske dirke, in sicer: 1. na 138 km dolgi progi Ljubljana-Novo mesto-Ljubljana, Udeležili so se klubi Ilirija, Primorje, Zarja in Disk.

Rezultat glavne dirke je sledeč: 1. Šolar (Ilirija) 5:04:07,2, 2. Kosmatin (Primorje) 5:04:07,4, 3. Zanoškar (P.) 5:04:13, 4. Peršin (I.) 5:06:14, 5. Pestotnik (I.) 5:13:35, 6. Meze (I.) 5:24, 7. Peterka (Disk).

2. Dirka na 30 km: 1. Goltes (Ilirija) 61; 2. Cihlar (Primorje) 61:01; 3. Šenica (P.) 61:02; 4. Veretič (Zarja) 61:03; 5. Petrovič (Z.) 61:04; 6. Kosmina (P.) 61:05.

Dirka na 20 km: 1. Tomažin 38:06; 2. Šišelj 38:07; 3. Stražičar 38:09; 4. Bergman 39:04 (vsi Ilirija); 5. Ravnikar (Primorje) 42:02.

Obenem se je vršila tudi dirka kol, kluba «Ljubljana» za klubsko prvenstvo na progi Ljubljana-Rača in nazaj (km 60). Doseženi rezultati so sledeči: 1. Smrekar Pavlo 2:06:53; 2. Pogačar, 3. Bežalj, 4. Smrekar Bernard m. 5. Šušteršič.

Prva treningtekm naša podsavezne reprezentance, ki naj nas zastopa v tekmi za savezni pokal proti beograjski reprezentanci v nedeljo dne 4. sept., s kombiniranim moštvom Hermesa, Primorja in Ilirije ni nudila razveseljive slike. Moštvo je sicer — v 2 x 30 min. trajajoči igri — zmagovalo 4 : 3, vendar pa se je izkazalo za neenotno in na nekaterih mestih zelo šibko. O definitivni postavi bo odločila zadnja treningtekm s Slovanom.

Odhod naših plavalcev v Bologno. Snovi ob 23.15 je naša plavalna reprezentanca potovala iz Beograda preko Ljubljane v Bologno. Na kolodvoru se je od naših internacionalcev poslovilo večje število prijateljev. Delegacija ni popolnoma kompletna in bo morala v nekaterih disciplinah nastopiti oslabljena. V celem je potovalo 14 plavalcev oziroma skakačev, in sicer: Kordeš, Grile, Senjanović, Fabris, Čulić, Kuljić, Dabrović L. in II., Roje, Mirković, Brijad, Popović, Matić, Sendjerdji in dve dami: Olga Roje in Stanka Katavić. Potni maršal je g. Lukič. Ekvipi so se pridružil predsednik Juga g. Nardelli, tajnik saveza g. Popović in gg. Esapović in Masanović kot poročevalca. Istočasno s jugoslovensko reprezentanco je potovala tudi češkoslovaška, dočim je poljska prenočila v Ljubljani in nadaljevala pot tekmo včerajšnjega dneva. — O zaključku slovenske olimpijade smo že doznali, da so prejeli Čehi 5 krasnih pokalov, dočim si je za Jugoslavijo priboril edinega Senjanović (dar beograjske občine) kot plavca, ki je priboril svoji državi največ točk.

Celovski Rapid v Ljubljani. V nedeljo 4. septembra, odigra na igrišču Ilirije ljubljanski Slovan prijateljsko tekmo s celovskim Rapidom. Kot predtekma se vrši semifinale tekme za poškodbeni fond LNP med Ilirijo in Krakovom.

Nogomet v Krškem. V nedeljo je porazil tamošnji sportni klub SK Radno s 4 : 3.

Službene objave LNP. (Iz seje poslovnega odbora dne 24. VIII. 1927.) Verifikirajo se pokalne tekme I. kola za poškodbeni fond LNP v Ljubljani: Krakovo : Jadran 3 : 2; Primorje : Hermes 1 : 0; Ilirija : Slovan 5 : 4. Ponovno se objavlja, da se vrši semifinale Ilirija : Krakovo v nedeljo dne 4. septembra, finale Primorje : Zrnogorje v semifinalu pa na praznik dne 8. septembra. — Citajo se s pravom takojšnjega nastopa sledeči igralci: za SK Slovan: Osterman Milan; za SK Slivnica: Plevelj Vinco, Trpković Andrija, Wajand Djuro; za ISSK Maribor za prvenstvene in prijateljske tekme Košenina Ivan; slednji igra prijateljske tekme obolen za svoj matični klub SK Ilirija po določilih § 10. o. p. (sprememba bivališča vlad vojaške službe). — Odobrijo se sledeče prijateljske tekme: Elan : Krakovo dne 28. VIII. v Novem mestu, Slivnica : Svoboda dne 28. VIII. v Cerknici, Ilirija : Borac (Split) dne 10. in 11. IX. v Ljubljani. — Seja poslovnega odbora se vrši danes, v sredo ob 20. v posebni sobi kavarne «Evropa». Prosi se točne udeležbe. Sedanji poslovni odbor tvori g. g. Betetto, Deržaj, Kovač, Mahkovec, Cimperman, Bergant, Kosec, Dečman, Bačar, Klemenčič. — Tajnik II.

Službeno iz LNP. Podsavezni team nastopi v četrtak 1. septembra ob 17.50 na igrišču SK Ilirije proti SK Slovanu v sledeči postavi: Erman I., Slamič (Primorje), Pleš, Zupančič Lado, Dekleva, Zupančič G., Doberlet (Ilirija), Uršič, Cebolin, Erman II., Dramičanin (Primorje); rezerve: Verovšek, Šiška, Oman (Ilirija). Navedeni igralci morajo prinesiti s seboj kompletno obutev in črne hlače. — Podsv. kapetan.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes ob 18. uri trening II. skupine. Radi sodelovanja pri sportnem dnevu v Novem mestu dne 4. septembra potrebna polnoštevna udeležba. — Trening seniorske skupine v soboto, 3. septembra ob 17. uri; 8. septembra gostovanje na Rakeku. — Načelnik.

ZSK Hermes. Seja u. o. se vrši v četrtak 1. IX. ob 20. uri Kmetu, Radi izpolniti važnega dnevnega reda prosim za posebno številno udeležbo vseh funkcionarjev. Na sejo se vabijo gg. Jesih, Bergant, Bežalj, Tajnik.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 30. avgusta 1927.

Višina barometra 808,8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Smerni vetra	Oblačno	Padavine
razpored.				tr brzine v metrih	0-10	Vrsta v mm do 1. ure
Ljubljana (dvorec) ...	7. 14. 21.	65,4 761,9 762,7	12,0 25,0 29,7	mirno S 4 SW 3	0 8 8	
Maribor ...		763,5	18,0	NW 5	0	
Zagreb ...		763,5	17,0	SW 4	8	
Beograd ...	8.	759,5	16,0	mirno	10	dež 34,0
Sarajevo ...		763,0	13,0	W 4	10	dež 13,0
Skopje ...		760,5	16,0	mirno	10	dež 8,0
Dubrovnik ...		759,8	24,0	NW 3		
Split ...	7.	760,0	21,0	S 6	7	
Praha ...		769,3	12,0	SE 2	0	

Solnce vzhaja ob 5.18, zahaja ob 18.42, luna vzhaja ob 8.10, zahaja ob 20.24.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 26,2 C, najnižja 10,5 C.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Na severovzhodnem robu Alp semintja bolj oblačno, v ostalem posebno na jugu, pretežno jasno.

Schichtov način pranja

Namočiti v ekstraktu za pranje „Ženska hvala“ Izprati s Schichtovim Terpentinovim milom.

Gospodarstvo

Razmerje sil v mednarodnem bankarstvu

Zadnja leta so v zvezi s stabilizacijo evropskih valut privedla tudi mednarodno denarstvo k sanaciji. Rane, ki jih je povzročila vojna na tem polju, seveda še niso popolnoma zaceljene, vendar se mednarodno denarstvo hitro približuje normalnim razmerjem.

Ce hočemo premetriti razmerje sil v mednarodni visoki finančni, tedaj je v prvi vrsti treba upoštevati stanje in razvoj hranilnih vlog pri vodečih bančnih zavodih posameznih držav. Čeprav so Zedinjene države gospodarsko visoko nadkrilile evropske države in so postale banke vsega sveta, vendar glede koncentracije v bankarstvu še vedno zaostajajo za Anglijo, ki ima še danes najmočnejše denarne zavode na svetu. Kot velebanke v okviru svetovne visoke finančne prihajajo danes v poštev edino še nemške, francoske in italijanske banke; deloma prihajajo v poštev še japonske banke, vendar so te letos v zvezi s polomom industrijskega koncena Sucuki pretrpela ogromne izgube.

V naslednjem navajamo po nemški statistiki nekaj podatkov o stanju hranilnih vlog največjih bank Anglije, Zedinjenih držav, Nemčije, Francije in Italije na dan 30. junija 1927 (stanje vlog je zaradi lažjega primerjanja preračunano na zlate marke).

Anglija: Lloyds Bank 7290 milijonov mark, Barclays Bank 6290 milijonov mark, National Provincial Bank 5280 milijonov mark.

Zedinjene države: National City Bank 5040 milijonov mark, National Bank of Comm. 2170 milijonov mark.

Nemčija: Deutsche Bank 1004 milijonov mark, Darmstädter und Nationalbank 1375 milijonov mark, Dresdner Bank 1355 milijonov mark, Disconto- und Gesellschaft 1204 milijone mark.

Francija: Crdit Lyonnais 1210 milijonov mark, Societe Generale 1420 milijonov mark.

Italija: Credito Italiano 1075 milijonov mark.

Kakor vidimo, so londonske banke po višini depozitov namočnejše na svetu. Vloge največje angleške banke Lloyds Bank so koncem junija t. l. znašale 354 milijonov angleških funtov, kar predstavlja 98 milijard dinarjev. V Zedinjenih državah se edino National City Bank s svojimi vlogami približuje angleškim velebankam, čeprav skupna finančna moč ameriškega bankarstva znatno nadkriljuje finančno moč angleškega. Zato pa je v Angliji koncentracija v bankarstvu na nedoseženi višini. Zanimivo je tudi, da ima vsaka od petih londonskih velebank več vlog kakor vse berlinske velebanke skupaj.

Drugečena slika pa se nam nudi, če zasledimo gibanje depozitov v zadnjih letih. Tu vidimo, da je stanje vlog angleških velebank skoro konstantno, dočim so vloge ameriških, predvsem pa nemških bank v zadnjih letih znatno narasle. Depoziti londonskih klirinskih bank so ob 31. decembra 1925 do 31. junija 1927 narasli le od 1684 na 1721 milijonov angleških funtov, dočim so se depoziti berlinskih velebank v istem razdobju dvignili od 4517 na 6408 milijonov mark, depoziti newyorških National City Bank pa od 922 na 1200 milijonov dolarjev. Tudi vloge francoskih bank so se v tem razdobju dvignile le za 40—50 %, dočim so se vloge italijanskih denarnih zavodov le neznatno spremenile.

Program V. rednega letnega kongresa naših gospodarskih zbornic in gospodarskih organizacij, ki se bo vršil 3. in 4. septembra, bo naslednji: 8. septembra ob 10. dopoldne: 1.) otvoritev kongresa; 2.) volitev sekcij za cenitev izvoza; 3.) referati skupljanske, sarajevske in splitske zbornice o produkciji in izvozu našega tobaka; 4.) referat Centrale industrijskih korporacij o načinu mlečja pšenice; popoldne ob pol 4. delo doklade za cenitev izvoza; 4. septembra ob 9. dopoldne: 1.) referati beograjske, ljubljanske, sarajevske in splitske zbornice o našem rudarstvu; 2.) volitev odbora za resolucije; ob 3. popoldne seja odbora za resolucije; ob 5. popoldne: 1.) poročilo sekcije za cenitev izvoza; 2.) predlaganje resolucij; 3.) zaključitev kongresa.

— Stanje Narodne banke 22. t. m. (vse v milijonih Din, v oklepajih razlika napram stanju 15. t. m.) Aktivna: kovinska podlaga 493,9 (+ 5,7), saldo raznih računov (tečajne difference deviz) 1361 (— 38,4), posojila na menice in vrednostne papirje 1406,7 (+ 31,5); pasiva: obrok bankovec 552378 (— 37,3), državne terjatve 310 (+ 87,1), razne obveznosti 1871,9 (— 51,1).

— Komercijalizacija državnih rudnikov. Direkcija državnih rudnikov je dovršila projekt uredbe o komercijalizaciji državnih rudnikov, ki je bil predložen ministru za šume in rudnike, da ga pregleda, odnosno odobri. Za izvedbo komercijalizacije se namerava zaključiti večje posojilo v inozemstvu.

— Računski zaključki Kranjske mestne hranilnice za l. 1926. Kranjski občinski odbor je na svoji javni seji pretečen petek odobril računsko zaključke in bilanco Kranjske mestne hranilnice za poslovno leto 1926, ki kažejo zadovoljiv razmah domačega zavoda in razveseljiv porast napram letu 1925. Mestna hranilnica je imela v poslovnem letu 1926 53,89 milijona Din denarnega prometa, ki je za 7,91 milijona Din večji od onega v letu 1925. Na hranilnih knjižicah je vložilo 4578 strank 9,86 milijona Din, dvignilo pa 3024 strank 7,15 milijona Din. Skupno stanje vlog v tekočem računu in v hranilnih knjižicah je znašalo koncem poslovnega leta 25,45 milijona Din, skoro za pet milijonov več nego v letu 1925. Koncem poslovnega leta 1926 je bilo 6,68 milijona hipoteknih posojil s 457 dolžniki. Stanje mobilno naloženega denarja znaša koncem leta 1926 15,35 milijonov Din. Mestna hranilnica je tekot poslovnega leta 1926 odpisala od vrednostnih papirjev, zaostalih obresti avstrijskih predvojnih rent, od avstrijskih vojnih posojil in od vrednosti hranilnične hiše nad 241.000 Din. Veliko poslovnega dobička za leto 1926. bi bila izkazovala bilanca, ako ne bi bilo omenjenih odpisov.

— Za izvoznike v Turčijo. Konzulat turške republike v Beogradu obvešča Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da mora biti vse blago, ki se izvažja iz Jugoslavije v Turčijo, opremljeno s spriševalom o izvoru blaga, potrjenim od turškega konzulata v Beogradu.

— Švicarska centrala za pospeševanje trgovine na Zagrebškem velesejmu. Pred kratkim se je osnovala v Curihu potom fužij institucij Schweizerisches Nachwehbureau für den Bezug und Absatz von Waren v Curihu in Bureau Industriel v Lausanni večje podjetje z naslovom: Švicarska centrala za pospeševanje trgovine. Ta institucija, ki je subvencionirana s strani švicarske konfederacije, raznih javnih udruženj, sredstvih organizacij, trgovine, obrti, kmetijstva in industrije ter končno tudi privatnih podjetij, ima letos na Zagrebškem velesejmu svojo uradno informacijsko pisarno, ki ima namen, da z informacijami podpira zblizanje trgovskih krogov Švice s trgovskimi krogi naše kraljevine.

— Uvoz v Italijo in tranzit lesnikov v lupinah. Negleda na to, da so bile vesti glede prepovedi uvoza lesnikov v Italijo ponovno demantirane, se čuje s strani neinformiranih še vedno, da je italijansko ministrstvo za narodno gospodarstvo prepovedalo uvoz in tranzit lesnikov v lupinah. Da se pojasni položaj, obvešča Trgovska in obrtniška zbornica v Trstu vse zainteresirane, da vsebuje zadnji ministrski dekret listo predmetov, katerih uvoz v Italijo in tranzit preko italijanskega teritorija je iz sanitarnih ozirov prepovedan, da pa ta dekret ne vsebuje nikakršne omejitve glede lesnikov v lupinah.

— Naraščajoča svetovna produkcija jekla. Kakor je iz sedaj objavljenih števil o svetovni produkciji jekla sklepati, bo v tekočem letu svetovna produkcija prekorčila 100 milijonov ton napram 86 milijonov tonam v l. 1926. S tem bo svetovna produkcija jekla dosegla nov rekord. V prvi polovici tekočega leta je dosegla povprečna mesečna produkcija jekla v Ameriki 4.138.000 ton (v l. 1926. povprečno 3.927.800 ton, v l. 1913. 2.608.400 ton, v Nemčiji 1.294.900 ton (1.012.500 ton, odnosno 1.445.700 ton), v Franciji 658.000 ton (687.900 ton, odnosno 384.500 ton) in v Belgiji 305.800 ton (276.800 ton, odnosno 109.000). Napram l. 1926. se je produkcija v vseh glavnih produkcijskih deželah znatno dvignila (posebno v Nemčiji), edino v Franciji je za malenkost nazadovala. Napram letu 1913. se je najbolj dvignila produkcija Francije (ki se je skoro podvojila), Belgije in Luksemburga, dočim produkcija Nemčije še vedno zaostaja za prvono produkcijo.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 6. septembra ponudbe glede dobave železne pločvine, 8500 komadov nalučnikov, borovih plohov in 5000 kilogramov kalcinirane sode. Direkcija državnega rudnika v Brezji sprejema do 5. septembra ponudbe glede dobave 200 m verig za brodove in raznega železa. — Vršili se bosta naslednji ofertalni licitaciji: 19. septembra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 350 komadov vijaznih zapenjačev; 20. septembra pa glede dobave dveh kretnic. — Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na ogled.

Borze

30. avgusta.

Na deviznem tržišču je bila danes Italija zopet čvrstejša. V Curihu se je popoldne dvignila na 28,21 denar (včeraj 28,09 blago), na ljubljanski devizni borzi pa je bila zaključena po 308,625 (v Zagrebu se je trgovala celo po 309,5). Narodna banka je krila povpraševanje v devizah na Curih in London in deloma v devizah na Dunaj in Berlin. Promet je bil srodni.

Na ljubljanski elektrni borzi je bila Kranjska industrijska družba čvrstejša; nudila se je po 383. Na zagrebškem elektrnem tržišču je vojna škoda pri slabem prometu dalje čvrsta. Kasa se je trgovala po 354, za oktober pa po 359. V zasebnih vrednotah je bil promet zopet minimalen. Dubrovaška je popustila na 365, dočim je bila Sečerana zapuščena po 507.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13,513 — 13,543 (13,52, 13,53), Curih 1093,5 — 1096,5 (1095), Dunaj 7,99 — 8,02 (8,006), Newyork 0 — 56,75, Pariz 223,5 — 0, Praga 0 — 168,50, Trst 307,625 do 309,625 (308,625).

Zagreb. Amsterdam 22,765 — 22,825, Dunaj 7,99 — 8,02, Berlin 13,515 — 13,545, Budimpešta 9,935 — 9,965, Italija 308,5 — 310,5, London 275,55 — 276,65, Newyork 56,656 do 56,856, Pariz 222,25 — 224,25, Praga 168,1 — 168,9, Curih 1093,5 — 1096,5; ameriški dolarji 56,1625 — 56,3625.

Beograd. Pariz 222 — 224, Newyork 56,64 do 56,84, Praga 168,05 — 168,85, Dunaj 7,985 do 8,015, Budimpešta 9,945 — 9,975, Berlin 13,51 — 13,54, Bruselj 7,905 — 7,935, Bukarešta 34,75 — 35,25, Atene 75,25 — 75,75.

Curih. Beograd 9,13, Berlin 123,40, London 25,21, Newyork 51,50, Pariz 20,33, Milan 28,19, Praga 15,37, Budimpešta 90,76, Bukarešta 3,21, Dunaj 73,05.

Trst (početni tečaj). Beograd 32,3 — 32,6, Pariz 72 — 72,45, London 89,3 — 89,8, Praga 54,45 — 54,75, Newyork 18,35 — 18,50, Dunaj 250 — 260, Curih 354 — 356,5.

Dunaj. Beograd 12,4675 — 12,5075, Berlin 168,46 — 168,66, Budimpešta 123,98 — 124,28, Bukarešta 4,3775 — 4,3875, London 34,4925 do 34,5325, Milan 38,5050 — 38,6050, Newyork 708,05 — 710,55, Pariz 27,7550 — 27,8550, Varšava 79,06 — 79,34, Curih 188,52 do 187,02.

Elektri.

Ljubljana. Celjska 197 — 199, Ljubljanska kreditna 140 — 0, Merkantila 0 — 90, Pradediona 850 — 0, Kreditni zavod 100 — 0, Vevče 135 — 0, Ruše 260 — 270, Kranjska industrijska 0 — 383, Stavna 56 — 0, Sešir 104 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Investicijsko 86 — 88,25, Vojna škoda promptna 353,5 do 354, kasa 353,5 — 354, za oktober 358,5 do 359, agrarne 50,5 — 0; bančne vrednote: Eskompta 91 — 92, Kreditna Zagreb 91 do 92, Hipo 55 — 56, Jugo 91 — 92, Ljubljanska kreditna 140 — 0, Narodna 4875 do 4925, Obrtna 40 — 41, Pradediona 85 do 860, Zemaljska Sarajevo 125 — 135; industrijske vrednote: Narodna žumska 16 — 17, Slavonija 15 — 16, Slaveka 100 — 120, Drava 570 — 590, Sečerana 505 — 510, Narodna milinska 15 — 16, Union milin 290 — 300, Dubrovačka 365 — 370, Trbovlje 460 — 470, Danica 155 — 170.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (30. t. m.) L e s: Tendence nespremenjena. Zaključenih je bilo 31 vagonov, in to 30 vagonov bukovih drv, 1 m dolgih, z 10 % okroglice, 10 vagonov naklad, postaja po 22 in 1 vagon tramov merkanitnih, po kupčevih notih, 10 vagonov meja po 300. Deželni pridelki: Tendence nespremenjena. Zaključenih ni bilo. Nudi se pšenica (78/79 kg, 2 %, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni) baška, promptna po 342,5 — 345, za september po 345 — 347,5, sremska, promptna po 335 do 337, slavonska, promptna 332 — 337.

Novosadska blagovna borza (30. t. m.) P š e n i c a: baška, 78/79 kg 297,5 — 300; baška,

Juraj Biankini — osemdesetletnik

Dne 1. marca 1862. leta je izšla v Zadru prva številka lista *«Il Nazionale periodico, politico e letterario»* s hrvatsko prilogo *«Narodni list»*. Ustanovitelj sta bila dalmatinska politika doktor Miho Klaić in don Mijo Pavlinović, prvi urednik pa poznejši profesor zagrebške univerze N. Nodilo.

Začetkom 1871. leta je iskal Pavlinović novega urednika in se domislil J. Biankinija, ki je bil do tedaj objavljatelj *«Narodnem listu»* in v koledarju Matice Dalmatinske nekaj povesti, političnih člankov in pesmi, ki jih je napisal le bolj slučajno kot jezikovne vaje brez politične ali literarne ambicije. Pavlinović je pozval Biankinija k sebi v Podgoro in mu toliko časa prigovarjal, dokler se ni vdal in izjavil čez mesec dni pripravljenost prevzeti uredništvo.

Tako je postal Biankini časnikar in tekmolet najpopularnejši politik Dalmacije.

Ko je prevzel Biankini uredništvo *«Narodnega lista»*, mu je bilo 24 let. Rojen je bil 30. avgusta 1847. leta v Starem gradu na Hvaru, obiskoval gimnazijo v Splitu, teologijo v Zadru, postal župnijski pomočnik v rojstnem kraju ter gojil le eno željo, živeti z materjo, ki jo je iskreno ljubil, in ostati vse svoje življenje v Starem gradu. Saj je celo odklonil ponudbo svojega škofa, ki je hotel poslati mladega duhovnika v višje duhovno izobraževališče Avguštinca na Dunaju.

Biankini je prevzel *«Narodni list»* v slabem finančnem stanju; naročniki so bili na dolgu, majhna tiskarna je bila zadolžena in le pomoč požrtvovalnih rodoljubov, v prvi vrsti škofa Strossmayerja, je obvarovala list pred propadom. Bila je prva skrb novega urednika, postaviti list na trdna tla. Brigal se je sam za vsako malenkost, prevzel upravo, skrbel za red in varčnost, znal pridobiti nove naročnike, priskrbel tiskarski naročila ter je kmalu dosegel, da se je deficit znižal in čez par let je izkazal že pribitek.

Sam Strossmayer je dal uredniškemu delu Biankinijevemu najlepšo pohvalo leta 1888.: *«Bog Vas blagoslovio i svaki dobrom obilno nadario, a najpače dao Vam tu svetu milost, da Narodni List nadalje onako uzorno, kao do sada, na ukaz crkvi in domovini uređujete. Moj pokojni pobratim Miho Pavlinović povjerio je to pravo naše narodno glasilo u najbolje ruke...»*

Biankiniju sta stala ob strani kot so-trudnika in nekaj nadzorstveni svet Klaić in Pavlinović, ki sta še dočakala plodove skupnega dela. Ko sta legla stara borca v grob, je imel Narodni list že moderno tiskarno, narod je bil prebujen in hrvaščina je gospodovala v dalmatinski avtonomni upravi. Mlajše delavce je čakalo novo delo: hrvaščina je bilo treba pripraviti pot tudi v političnjane in pomembne c. kr. urade in prišel je čas gospodarskega dela za strahotno zapuščenost Dalmacije. Treba je bilo z radikalnim nastopom izbojevati od avstrijskih mogotcev upoštevanje in zadovoljitev kulturnih in gospodarskih potreb Dalmacije.

Biankini se je zavedal novih nalog, njegov nastop je bil res radikalen, tako radikalen, da mu je cesar Franc Jožef leta 1903. ob otvoritvi delegacij namignil: *«Povsod ob prevet kričijo»*, na kar ga je zavrnil Biankini: *«Veličanstvo, nihče ne kriči in ne joče, če ga nič ne boli»*.

Publicistično delo je privedlo Biankinija v politično življenje. 1881. leta je bil izvoljen v dalmatinski deželni in 1892. leta v dunajski državni zbor. Svoje dolžnosti kot deželni in državni poslanec je izvrševal do razsula Avstro-Ogrske. Ves ta čas je ostal tudi urednik *«Narodnemu listu»*, bil njegov najmarljivejši so-trudnik in redno poročal iz dunajskega parlamenta.

Naravno je, da ne moremo podati podrobne slike njegovega dela v deželni in državni zboru, saj je dosegel s svojimi govori, interpelacijami in predlogi v državnem zboru že leta 1912. rekordno število 1000!

Omejiti se moramo na najvažnejše in označiti njegovo delo le v glavnih obrih.

V dvojnem pravcu se je gibalo Biankinijevo parlamentarno delo. Z vsa silo je zastopal narodne pravice dalmatinskih Hrvatov in se oziral pri tem tudi na brate v Hrvatski, Slavoniji in Istri, na Slovence in na Srbe v Bosni in Hercegovini.

Drugi cilj, ki ga je zasledoval z vsa vno leto za leto, je bila gospodarska povzdiga Dalmacije. Bil je prvi, ki je v dunajskem parlamentu v živih barvah naslikal gospodarsko zapuščenost Dalmacije in dokazoval vedno znova, da je treba z velikopotezno akcijo rešiti Dalmacijo pred gospodarskim polomom. Brezštevilne so njegove interpelacije za pomoč vsled ujme opustošenim krajem, brigal se je za vinarstvo Dalmacije, nasprotoval vinski carinski pogodbi med Avstrijo in Italijo ter dokazoval škodo, ki jo imajo vsled te pogodbe dalmatinski vinogradniki. Zahteval je ustanovitev tobačne tovarne v Dalmaciji, ustanovitev trgovskih in obrtnih šol, praktične kmetijske tečaje v armadi, imenovanje obrtnega nadzornika in skrb za povzdigo tujkega prometa. Trudil se je doseči invlaidno in starostno zavarovanje mornarjev in znižanje službene dobe pri mornarici od 4 na 3 leta. Vedno znova se je oglašil za zidavo dalmatinskih železnic, izgraditev luk, poštinih in brzojavnihi postaj, za uravnavo rek in hudournikov, za izsuševanje močvirij in za pobijanje malarije. Ni pozabil najrevnejših, brezdomincev, onih, ki so morali čez morje; pazno je zasledoval kako se godi našim izseljencem v Ameriki in zahteval tudi zanje pomoči in intervencijo avstrijskih konzulatov. Budno je pazil, da dobijo pri državnih stavbah domači dalmatinski obrtniki in delavci delo in iskal podporo domači industriji.

Brigal se je tudi za višje šole, ponovno zahteval, da prizna Avstrija veljavnost izpitov, položenih na zagrebški filozofski in juridični fakulteti, zahteval tudi ustanovitev jugoslovenske umetnostne akademije ter univerze za Slovence in Hrvate; na Dunaju pa naj bi se zidalo poslopje, kjer bi lahko razstavljali umetniki vseh avstrijskih narodov. Bil je menda prvi in edini, ki se je spomnil v dunajskem parlamentu narodnih mučnikov Zrinjskega in Frankopana, zahteval od ministrstva notranjih zadev, da ugotovi, kje sta pokopana in da ukaže odstraniti nagrobni spomenik, ki vsebuje lažnive in žaljive trditve.

Tudi v dobi bana Khuena, v dobi zagrebškega veleizdajniškega procesa, je vzdignil svoj glas za pravice hrvatskega naroda.

V dalmatinski deželni zbor je bil Biankini izvoljen kot član *«Hrvatske narodne stranke»*, a ker je zastopal v *«Narodnem listu»* in v zboru radikalnejšo smer nego večina, je prišel kmalu v konflikt s stranko.

Leta 1889. se je Biankini protivil v deželnem zboru germanizatoričnim namenom vlade in ko je vlada nenadoma zaključila zasedanje, so objavili hrvatski poslanci svoj državopravni program: 1.) Hrvatski narodni klub stoji na stališču hrvatskega državnega prava in integritete Hrvatske ter stremi po združitvi Dalmacije s Hrvatsko in Slavonijo. 2.) Pod zaščito hrvatskega državnega prava imajo Hrvati in Srbi enake pravice in tvorijo le en narod, ki ne priznava v Dalmaciji nobene druge narodnosti. 3.) Hrvatski narodni klub smatra kot svojo dolžnost zahtevati ob vsaki dani priliki, da združi kralj na podlagi narodnih in historičnih pravic Dalmacijo s Slavonijo in Hrvatsko in da vrne Hrvatski vse privilegije. Do tedaj pa se bo trudil hrvatski narodni klub z vsemi legalnimi sredstvi, da okrepi hrvatsko zavednost, da pohrati vse šole in urade v Dalmaciji in da osvobodijo deželo vpliva Italijanov in Nemcev. 4.) Hrvatski narodni klub bo skušal priboriti staroslovansko liturgijo in 5.) se bo trudil dobiti železniško zvezo dalmatinskih luk z Bosno, ki tvori naravno zaledje Dalmacije.

Odslej je tudi Biankini zastopal ta program, a ga kmalu razširil.

Ze oktobra 1890. je govoril v deželnem zboru za združitev Dalmacije s Hrvatsko in predlagal ukinitve zadnje italijanske gimnazije v Zadru. Marca 1892. leta je bil v znamenitem deveturnem govoru v deželnem zboru delovanje vlade, a del hrvatskega kluba ni odobril njegov radikalizem. Biankini je izstopil s petimi člani iz hrvatskega narodnega kluba in ustanovil klub hrvatske pravne stranke, kar so odobrili Starčevićanci, ki so priredili na Reki strankino zborovanje in proglasili za državni zbor zvezo s Čehi. Biankinijev klub je propagiral predvsem hrvatsko državno pravo, ločitev Dalmacije in združitev s Hrvatsko. Dosledno se Biankini tudi na Dunaju ni mogel pridružiti Hohenwartovemu klubu. Novembra 1892. leta je bila v parlamentu naznanjena ustanovitev Jugoslovanskega kluba, ki je iskal zvezo s Čehi. Hohenwartovci so seveda odrekli klubu pravico, govoriti v imenu Slovencev, ker so bili slovenski poslanci tedaj še združeni v Hohenwartovem klubu. A kmalu nato je objavil Biankini z Laginjo in Spincičem izjavo o ustanovitvi kluba neodvisnih hrvatskih in slovenskih poslancev s programom, ki zahteva združitev vseh slovenskih in hrvatskih pokrajin v okviru habsburške monarhije na podlagi zgodovinskega prava hrvatske kraljevine, prirodne prava in narodne volje. Enajst mesecev pozneje so prvi slovenski poslanci tudi že zapustili Hohenwartov klub (A. Gregorčič, A. Coronini, Ferjančič, Gregorec, Nabergoj).

Dosledno je zastopal Biankini svoj državopolitični program. Leta 1894. je stavil v deželnem zboru vnovič predlog za združitev Dalmacije s

Hrvatsko. To zahtevo naj bi izrekel deželni zbor v adresi na cesarja in istočasno naj bi adresna opozorila, da upravlja Dalmacijo vojaški guverner, da dežela ne uživa avtonomije, da so v Dalmaciji še vedno nemške in italijanske šole in da nima železnike zveze s sosednimi deželami.

Vlada je skušala preprečiti debato o Biankinijevem adresnem predlogu, a ni se ji posrečilo. Ko je bil Biankinijev adresni predlog stavljen na dnevni red, je vladni zastopnik zaključil zasedanje.

Z isto zahtevo je nastopil Biankini v državnem zboru (1895) in dokazoval, da pripada Dalmacija Hrvatski vsled cetinskega dogovora iz leta 1527. in pragmatične sankcije iz leta 1712.

Leta 1898. je vnovič predložil Biankini deželnemu zboru adresni načrt z zahtevo, na se Dalmacija združi s Hrvatsko, Bosna in Hercegovina takoj anektirata in združita s Hrvatsko in Dalmacijo v samostojno državo.

Ob polomu Avstro-Ogrske je stal Biankini ob italijanski okupaciji svojemu narodu ob strani. Italijani so ga izgnali iz Zadra, ga zaprli — internacije ga je rešila le intervencija ameriškega admirala v Splitu — in končno so ga v noči od 15. na 16. marca 1919. odpeljali na bojni ladji v Bakar. *«Narodni list»* je bil prepovedan, tiskarna julija 1920. porušena!

V osvobojeni domovini se je don Ju-

raj Biankini z novim veseljem lotil političnega dela. Pridružil se je Demokratski stranki, bil je član začasnega Narodnega predstavništva ter je postal v Davidovičevem kabinetu 1. 1919. podpredsednik ministrskega sveta. Leta 1924. je z ogromno večino prečasnih demokratov sledil Pribečeviću ter je danes najčastitljivejši politični starešina SDS iz cele države. L. 1921. se je Biankini stalno naselil v Splitu in je tu stopil z mladeniškim ognjem na čelo Jadranske straže, katere predsednik je še danes. Nacionalna jugoslovenska ideja ima v njem ognjivitega zastopnika in voditelja. Osemdeset let je star, a je mladenič!

Pol stoletja je bil Biankini urednik Narodnega lista, štirideset let deželni in skoraj trideset let državni poslanec. Vodil je svoj narod v časih, ko so avstrijski mogotci z železno silo zavirali kulturni in gospodarski napredek nemških državljanov; z neobičajno pazljivostjo je stal na straži in porabil vsako priliko in vse svoje moči za napredek rodne mu Dalmacije.

Danes, ko se ga s hvaležnostjo spominja ves naš narod, naj sprejme tudi od nas zahvalo in priznanje, naj sprejme tudi od nas željo, da bi v miru večerne zarje še dolgo let užival lepote svobodne dalmatinske zemlje in morja!

— Irj —

Iz življenja in sveta

Četrti polet iz Amerike v Evropo

«Ponos Detroita» je preletel Ocean v 30. urah, pristal v Croydenu poleg Londona in odletel v Monakovo. — Polet čez jugoslovensko ozemlje v Carigrad. — Kaj pripovedujeta letalca. — Novi poleti. — Levinove umazanosti.

Amerika tolče Evropo na celi črti. Njene tehnične zmage v zraku, katere so izvajali po vrsti: Lindbergh, Chamberlin in Byrd, navdajajo Evropejce že z obupnostjo in malodušjem. Zmagoviti trojici sta se te dni pridružila še dva:

Broock in Schlee.

V soboto jutraj ob tričetrt na peto uro je startalo na Novi Fundlandiji letalo *«Pride of Detroit»*. Prišlo je iz Newyorka tja že v četrtke. Letalca potujeta iz sportnega nagiba; pot ju vede iz Amerike čez Carigrad v Perzijo, Indijo, na Kitajsko, Japonsko in čez Pacifik nazaj v domovino. Konkretni cilj, ki ga zasleduje ta polet, je postavitve novega rekorda v poletu okoli sveta. Zadnji tozadevni rekord sta izvajala Ewans in Wells; vozila sta se deloma z ladjo, deloma z brzovlakom, deloma z letalom. Prepotovala sta zemljo v 28., odnosno v 26. dneh. Broock in Schlee hočeta rekordni čas za polet okoli zemlje po možnosti skrajšati za celih 10 dni. Če jima bo vreme naklonjeno, je verjetno, da se ta načrt obnese.

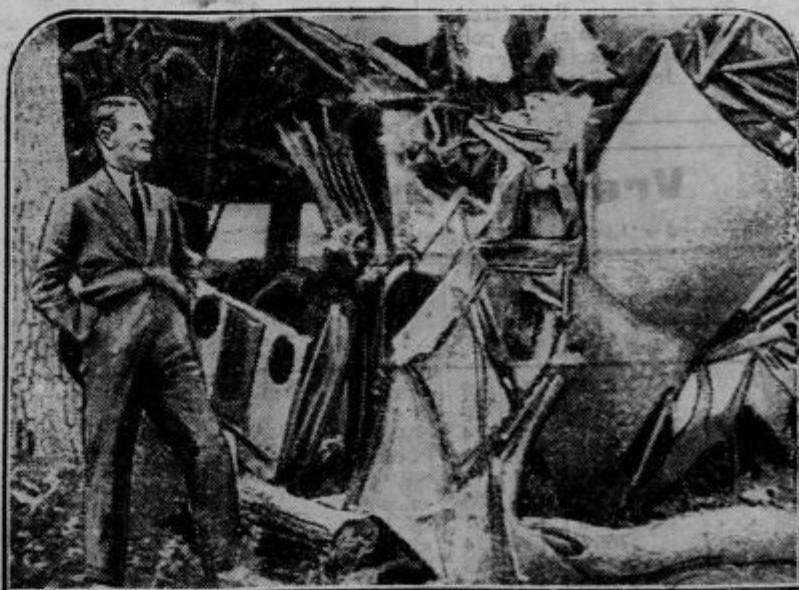
«Pride of Detroit»

je monoplan, opremljen z Wrightovimi motorji. Stroji, ki ga ženejo, so istega tipa kakor pri Lindberghu. *«Ponos Detroita»* ima tudi drugače precej sličnosti s *«Spirit of Saint Louis»*; z razpetimi krili meri 15 m, na uro pa preleti 180 km daljave. Preplešan je z rumeno barvo, črke njegovega imena pa so črne. Seveda ne manjka letalu pripomočkov za spuščanje na morje v slučaju sile; letalcema je poleg rešilnih pasov na razpolago zložljivi čoln iz gumija.

Polet iz Amerike v Evropo

se je vršil v dokaj ugodnih vremenskih okoliščinah. Meteorološke postaje so sicer napovedovale ciklon, toda pogumna letalca se nista dala odvrniti od prvotnega koncepta; čas jima je bil dragocen in sta startala. Letela sta 200 do 100 tisoč čevljev nad zemljo.

Najlažjo pot sta imela prve tri ure po vzletu. Pozneje sta zašla v nevihto, katero sta le s trdim odporom premagala. Ko sta že preletela Ocean, jima je jela nagajati megla; vedela nista smer in nista mogla ugotoviti, če se nahajata nad Anglijo, Francijo ali Irsko. Šele potem, ko sta vrgla na zemljo pismo, s katerim sta prosila za pojasnilo, je neki kmet razvil angleško zastavo ter zapisal z velikimi črkami ime kraja v pesek. Na ta način sta doznala, kje sta.

Pri letalski nesreči na progi London-Amsterdam,

ki se je primerila prošli teden, se je letalo popolnoma razbilo, a k sreči ni bilo smrtnih žrtev. Naša slika prikazuje pogled na uničeno letalo, na levi pa stoji pilot van Dyck, ki melanholično motri svoj strti *«vehikel»*.

100 tisoč frankov odškodnine. Drouhin je zaplenil na ta način vse nadomestne dele *«Mis Columbia»* in bo vložil proti Levinu tožbo. Drouhinovo prekomorsko ekspedicijo bo finansirala Američanka Bell, milijarderka, ki že dolgo išče letalca, da bi z njim letela čez Atlantik v Ameriko.

„Mučilnica“

Prvi odlomek spominov Nelly Grosavescu.

V dunajskem listu *«Sonn- und Montagszeitung»* je začela dne 29. avgusta objavljati svoje spomine Nelly Grosavescu, vdova po ustrlelem tenoristu dunajske Državne opere. Še preden je izšla prva serija, pa so se pojavile spletke: rumunski skrbnik tenoristove hčerke je pooblastil dunajskega zastopnika mladoletnega otroka, odvnetika doktorja Gürtlerja, naj podvzame vse zakonite korake, da se objava spominov prepreči. Dr. Gürtler je res poslal ovadbo državnemu pravdniku, češ da bo Nelly Grosavescu v svojem spisu poniževala družinsko življenje, opljuvala svetost zakona ter poveličevala svoj umor. Če je državni pravdnik na Dunaju kaj storil, da bi preprečil objavo rokopisa, ni znano; dejstvo je, da je medtem začetek spominov izšel in da je za uvod napisala Nelly Grosavescu

pospremnno pismo,

v katerem pravi: *«Pretrpela sem toliko strašnih muk, da je sploh nemogoče stopnjevati moje trpljenje. Sodišče me je radi umora oprostito, a duša se mi še bori s temnimi silami usode. Upala sem, da mi bo dano preživeti dni, kar jih je še ostalo, v topeh životarenju. Zgodilo se je drugače: z razsodbo in izrekom sodnikov moj slučaj ni bil rešen. Čimbolj sem v nočnih urah bdela in razmišljala o tem, tembolj je v meni oživljala zavest, da moram svojo tragedijo odkriti nesrečnim ženam in materam. To me je torej napotilo, da spišem in objavim svoje spomine.»*

V drugem delu se brani Nelly Grosavescu proti napadom in očitkom nasprotnikov in klevetnikov. Pravi, da pojde čez drn in strn laži in klevet in da bo odkrila resnico po svoji vesti. Končuje pa z izjavo, da je ljubila Trajana Grosavescu kakor more žena ljubiti samo enega moža in da jo še danes boli duša od tega, kar se je zgodilo.

Spomini niso nič kaj posebno zanimivi. Za uvod obravnavajo splošne stvari in ne odpirajo posebnih vpogledov v porajajoči se konflikt med zdravim moškim in ljubosumno žensko.

Gropa Pangalosova,

žena bivšega grškega diktatorja, je obtožena, da je sodelovala pri konspiracijah, ki so imele namen, vreči vlado in revolucionarnim potom spremeniti režim.

Predor pod Rokavskim kanalom

Pred vojno se je smatrala za največjo tehnično nalogo izgraditev podmorskega tunela pod Rokavskim kanalom (Canal la Manche). O tem se je svoje dni veliko pisalo in še več sanjalo; delali so se načrti in izračunavali stroški. Nekaj časa je bila široka javnost v Franciji in Angliji zelo navdušena za to velenje, ki bi imelo biti največji tehnični spomenik 20. stoletja. Že se je začelo s prediranjem tal pri Calaisu. Vrtanje je doseglo 3 km pod morjem. Tedaj pa so razni dogodki delo ustavili. Rov je zazijal prazen in zapuščen.

Zoper tunel, ki bi požrl ogromno denarja, so se oglašali razni nezaupljivi glasovi. Povdarjali so, da bi bil tak predor spričo današnjih prevoznih sredstev na vodi in v zraku zakasnel tehničen pojav. Medtem ko so se Francozi še vedno vnelali za podzemno združitev kontinenta in velikobritanskih otokov, so ji Angleži čedalje bolj nasprotovali. V znatni meri jih je podpihoval strah pred strategičnimi možnostmi.

Kakor poročajo z Londona, se je minule dni z veseljem započeti 3 kilometrski rov klavarno zasul. Tatovi so že poprej odnesli bakrene in niklaste dele raznih strojev; železje je razjedala rja in tramovi so se jeli podirati. Zdaj je vse uničeno. Menda bo šel načrt o velikem predoru med Anglijo in Francijo za vse čase med staro šaro.

Dopisi

D. M. V. POLJU. Kakor je »Jutro« že poročalo, se bo vršila otvoritev Sokolskega doma dne 8. septembra. Vse se pripravila na ta slovesni dan. Člani neumorno pomagajo pri dovrševanju zgradbe in tekmujejo pri »kuluku«. Veselijo se, ko vidijo, kako stvar napreduje in so neumorno db. 22. zvečer Velik dan društva bo, ko bo otvorjen Sokolski dom. To pa še ne bo konec stremilnosti. Lepi stavbi je treba primerne ograje, za katero pa zaenkrat še ni kritja. Vendar bi jo radi postavili še pred zimo. Zatorej se obračamo do vseh prijateljev in dobrotnikov, da bi se nekdanji jim poslanih poštnih položnic poslužili in spomnili Sokola Polje in njegove potrebe. Vsem na ključmo: Na svide, nje ob otvoritvi!

LJUTOMER. Nekoliko zakasnelo, vendar pa točnosti na ljubo naj k poročilu o otvoritvi Sokolskega doma pripomnimo naslednje: Za fanfaro so korakale članice (ozkroma zastopnice) društev: Celje, Ljubljana, Ljutomer, Maribor, Ormož, Radgona in Varaždin. Po končani povorki se je izvršila ob slovesnih nagovorih otvoritev doma. Mala Milja Drvenikova je podala ključ doma po predsedniku gradbenega odseka br. starosti. Dopoldansko proslavo je zaključil ljubli nastop naših mladinskih oddelkov na odru v dvorani. Narasčalnica Olga Makučeva je zelo lepo predavala pesem »Pozdrav Sokolskemu domu!« Nato je zapela pod kraljevo sliko s trobojnicami opremljena četica pesem »Sokolci Aleksandra« s spremljevanjem salonskega orkestra.

Začetek šolskega leta

Sola »Glasbene Matice« v Ljubljani. Vpisovanje bo 1., 2. in 3. septembra od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne v pisarni »Glasbene Matice« v Vegovi ulici. Drugo področje se zvedo pri vpisovanju. Redni pouk v ponedeljek 5. septembra.

Vpisovanje na državni konservatorij v Ljubljani bo v četrtek, petek in soboto, vsak dan od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne v sobi št. 17 poslopja »Glasbene Matice«, Gosposka ulica (prilijže).

Mestna ženska realna gimnazija v Ljubljani. Otvoritvena služba boja je 6. septembra od 9. dopoldne v nunski cerkvi. Pričetek pouka je 7. septembra ob 8. Vpisovanje gojenk za prvi razred bo 1. septembra od 9. do 11. dopoldne, za gojenke iz drugih zavodov 2. septembra, za gojenke, ki so bile že na zavodu, 3. septembra, oba krat od 9. do 11. dopoldne.

Začetek šolskega leta na trgovski akademiji v Ljubljani. Ponavljalni izpiti se vrše 5., 6. in 7. septembra, vsakokrat ob 8. uri in po razporedi, ki je javljen na uradni deski. Vpisovanje domačih učencev (učenec) in učencev (učenec) z drugih trgovskih akademij v II. do IV. letnik bo 9. septembra od 9. do 12. Pouk se prične 12. septembra ob 8. uri.

Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča vse svoje člane, da se vrši vpisovanje vajencev v I. letnik grem. šole dne 1. in 2. septembra t. l. od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne v gremijski pisarni. Palača Zbornice, Beethovnova ulica 10. Solnina vsakega vajenca znaša 250 Din, sprejemnina 25 Din. Po določenem terminu se vajencev ne bo več sprejemalo v šolo. Vpisovanje vajencev v II. in III. letnik se vrši dne 5. septembra t. l. od 1. do 3. ure popoldne v šoli na Ledini, prilijže, levo. Istočasno plača tudi vsak vajenec šolnino v znesku 250 Din. Brez plačila šolnine se ne bo vpisalo nobenega vajenca v šolo. Oni vajenci, ki morajo biti izprašani še iz enega ali več predmetov za preteklo šolsko leto, naj se zgledajo dne 6. septembra ob 2. uri popoldne na Ledini. V času rednega pouka se vajencev ne bo več izpraševalo in bodo morali razred ponavljati. Začetek rednega pouka bo na Gremijski šoli v ponedeljek dne 12. septembra ob 2. uri popoldne na Ledini. Načelstvo.

V informacijo staršev sporoča gosp. prosvetni inšpektor v Ljubljani, da se bo vršil pouk v 1. do 4. razredu državne realke v Ljubljani tudi v šolskem letu 1927./28. povsem po istem učnem načrtu, kot na obeh državnih realnih gimnazijah v Ljubljani. Na humanističnih gimnazijah (I. drž. v Ljubljani in škofijska v St. Vidu) kakor tudi v 5. do 7. razredu državne realke v Ljubljani se bo vršil pouk povsem po dosedanjem učnem načrtu.

Na trirazredni trgovski gremijski šoli v Kranju bo vpisovanje v I.—III. razred v nedeljo, dne 4. septembra od 9. do 12. dopoldne v upraviteljevi pisarni. Novince (-ke) pripeljejo k vpisovanju njihovi šeli, oziroma njih namestniki, prineso s seboj odpustnico in učno pogodbo ter plačajo 50 Din vpisnine in 100 Din šolnine. Dosedanji učenci (-ke) se vpišejo sami, prineso s seboj zadnje izpričevalo ter plačajo 100 Din šolnine. Zunanji učenci (-ke), ki se vpišejo v to šolo, dobe dijaške vozovnice. — Istočasno z vpisovanjem bodo izpiti učencev (-nk), ki morajo biti izprašani iz posameznih predmetov še za preteklo šolsko leto. Kdor se ne bi prijavil k izpitu, ponavlja razred. Na deski in dekliški osnovni šoli v Kranju bo vpisovanje učencev in učenk za šolo leto 1927./28. v četrtek, dne 1. septembra od 8. do 12. dopoldne. Vpisati se morajo vsi še šolobvezni in novinci, ki stanujejo v Kranju in na Gorenji Savi ter so dopolnili šesto leto. Novince (-ke) pripeljejo k vpisu starši, oziroma namestniki, ki prineso s seboj krstni in domovinski list ter izpričevalo o cepljenih kozah.

»Glasbena Matica«, podružnica v Kranju. Vpisovanje v glasbeno šolo bo 2. in 3. septembra v glasbeni sobi v gimnaziji. Redni pouk se prične 5. septembra.

I. deška osnovna šola v Razlagovi ulici v Mariboru. Šolsko leto 1927./28. se prične dne 1. septembra. Vpisovanje se vrši dne 1. in 2. septembra vsakokrat od 8. do 12. dopoldne, in sicer za 1. razred v sobi št. 16, za 2. in 3. razred v sobi št. 4 in za 4. in 5. razred v sobi št. 5. Novinci naj pridejo v spremstvu odraslih, ki predložijo krstni spis, listnico o domovinstvu ter izkaz o cepljenju koz. Šolski okoliš: Vzhodni del mesta od Razlagove ulice do Aleksandrove ceste, od tu Krčevini in Melje. Otvoritvena maša dne 3. septembra ob 8. zjutraj. Zbirališče na šolskem dvorišču do 7.45. Redni pouk se prične dne 5. septembra ob 8. zjutraj.

V kavarni „EMONA“ prične BARSKA SEZIJA 1927–28 v četrtek, dne 1. septembra

Kakor v pretečeni seziji tudi letos vsak večer barske predstave s sodelovanjem mednarodnih plesalk in plesalcev ob sviranju »Jazzband Emona« — Ob četrtkih, sobotah in nedeljah od 9. ure zvečer v barskih prostorih prijetne čajanke s plesom — V kavarni, razen srede, redni večerni koncerti prvovrstnega salonskega orkestra.

Stariši!

Bliža se začetek šolskega leta!

Vaše hčerke in sinovi rabijo novo obleko in perilo in Vi ne veste, kje in kako bi kupili

Oblačilnica »Mirijā«, Ljubljana
Mestni trg št. 17/1.

nudi Vam vse potrebno blago iz prvovrstnih tvornic po najnižjih cenah na 6 mesečne obroke Na telefonski poziv št. 28–25 pošljemo zastopnike v hišo. 8950

Naši onstran granic

— Predavanje treh zdravnikov iz Jugoslavije v Opatiji. Kopališko vodstvo in zdraviliško združenje v Opatiji priredita od 14. do 17. septembra sestanek zdravnikov. Vabila so bila razposlana na znamenite zdravnike v Nemčiji, Avstriji, Češkoslovaški, Jugoslaviji in Rumuniji. Gre za to, da bi oživila zimsko sezono v Opatiji. Pred vojno je prežimovalo v Opatiji gostov iz Srednje Evrope do 10.000, sedaj jih še polovica ni več. Zdravniki naj bi navajali ljudi v Opatijo za zimo. Iz Jugoslavije so se prijavili kot predavatelji trije zdravniki: dr. K. Radonič in dr. Botteri iz Zagreba ter dr. I. Knotz iz Sarajeva... v času, ko se prav iz Opatije vrši najnesramnejša italijanska kampanja proti jugoslovenskim morskim kopališčem!

— Veselica vseh veselic v Opatiji. Priredili so veselico vseh veselic, »festa delle feste« in povabili so tudi goste iz jugoslovenskih kopališč, ki pa jih ni bilo. Prireditelj razsvetljavo, umetniški ogaji, godbo itd. je bila baje čedna ali ob taki priliki z bolečostjo v srcu beležijo odsotnost tujih gostov. Reška »La Vedetta« pravi: »Prireditelj ni imela navednega značaja kosmo politizma z izrednim repertoarjem narodov in izbero tipov. Publiku, ki je napolnila teraso »Quarnera« in Lido, je bila po treh četrtinah italijanska in nad običajno eksotično polifonijo je triumfal sledil in gladko tekotič italijanski idijom... Od sladkobe italijanščine pa Opatija ne bo mogla živeti.

— Mussolini pri Gorici. Nenadno je prihitel v bližino Gorice, kjer je prisostvoval velikim vojaškim vajam. Lilo je, kakor iz škafa, Duce pa je vztrajal do konca manevrov. V soboto je bila na miren skem letališču vojaška parada vseh čet, ki so se udeležile manevrov. Čete so štele več tisoč mož pehote, konjenice, topništva, ber zaljerjev, ženila in raznih tehničnih oddelkov. Predstavil jih je načelniku vlade general Ferrario, poveljnik tržaškega armadnega zbora. Mussolini je v spremstvu vseh generalov pregledal čete, razvrščene na fronti, ki je bila dolga nad en kilometer. Potem je s posebne tribune prisostvoval defiliranju, tekmo katerega so krožile nad letališčem eskadrilje letal. Po defilaciji je sledil veliki raport. Mussolini je izrekel častnikom svoje popolno zadovoljstvo nad potekom vojaških vaj in defilacije... V Juljski Krajini so se vršile velike vojaške vaje ob vsej meji pa tudi v notranjosti na raznih točkah. Manevri so trajali dolgo časa, kar priča, da se je izvajal posebno določen načrt. K zadnji fazi manevrov v bližini Gorice je prisel sam Mussolini, da jim da izraza velikega pomena. Italija je pokazala, da ima za vojno opremljene čete in manevri so baje dokazali, da je armada izvežbana v polni meri za boje ob meji.

— Nad grobom sv. Justa relief cesarja Franca Jožefa. Našli so nezasičano profanacijo groba sv. Justa. Na pročelju oltarja nad relikvijami rimskega patrona Trsta se nahaja podoba avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Leta 1855. se je nadvojvoda Maksimilijan v Trstu zvrnil iz svoje kočije in se lahko poškodoval na glavi. Takrat so prišli tujci in avstrijanci, ki so gospodovali v Trstu, na misel, da se zgradi nad grobom sv. Justa nov oltar in na pročelju naj se postavi basrelief, predstavljajoč obisk cesarja Franca Jožefa in nadvojvode Ludovika pri njunem bratu Maksimilijanu. To se je zgodilo. Delo je stalo 17.700 goldinarjev, to je sedanjih 150.000 lir. »Piccolo« pravi, da je bil z izbrano oportuniteto in hvale vrednim sramom ta habsburški basrelief zakrit in pričakuje se odredba, da ga spravijo morda med starine na grad Miramar.

— V [driji ostane dopolnilna šola in se vršijo vpisni izpiti 16. septembra. Goriški fašistični tajnik je po predhodnem prihodu iz Rima napovedal otvoritev tehnične šole v Idriji, ki naj bi nadomestila prejšnjo realko, ali kakor se vidi, je letos ne bo pa tudi najbrže ne v bodočnosti.

— O suhi v Istri in ogromni škodi, ki jo je doslej povzročila, se bo vršil razgovor v Rimu prihodnji teden, ko bo Mussolini zopet doma. Ekscoelencia Turati je pozval poslanca Mraka, da naj sestavi točno poročilo. Istrski kmet potrebuje nujne pomoči. Zadnji čas je, da se mu tudi v resnici kaj da, ne pa, da se v Rimu samo nakazujejo vsote, ki nikdar ne prispejo v Istro!

— Jetika v Trstu. Od 1179 smrtnih slučajev v prvem četrtletju letos v Trstu, jih je bilo vsled jetike na dihalnih organih 149, za pljučnimi boleznimi je umrlo 235 oseb. Jetika je doma v starem mestu!

— Konjskega mesa so vili v Trstu v letošnjem prvem četrtletju: v januarju 1.261.737 kg, v februarju 880.163 in v marcu 966.053 kg.

— Surovo postopanje s tujci v Italiji. Dr. Philipp Paneth, zastopnik Hearstovega in drugega angleškega časopisa je poslal v London poročilo o surovem postopanju, ki ga je bil deležen v Italiji s strani obmejnih organov. Z Reke je hotel napraviti izlet v gore. Njegovega spremljevalca Rečana so pustili čez mejo v miru, ali dr. Panetha so izpraševali vse mogoče stvari, da bi imel svoje dokumente v popolnem

Baržun svetovne znamke

„LINDEN“.

Prvovrstna kakovost, zajamčene barve!

V zalogi trdke

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA.

Tovarna POHIŠTVA I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Učenci — učenke!

Za šolo Vam priporočam svojo veletrgovino papirja ter vseh šolskih potrebščin in knjig v tokrat zvanredno velik izbor! Vseled ugodnega nakupa sem v stanu nuditi vse predmete po izdatno znižani ceni.

Pred n si nakupite šolske potrebščine, ogledajte si mojo za'ogo in cene.

Vseled zadostnega osobja postrežba zelo hitra in točna. 9256

S spoštovanjem

V. Weixl, Maribor, Jurčičeva ulica.

Knjigarna Tiskovne Zadruga v Ljubljani
priporoča

Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi

Urejuje dr. Ivan Prijatelj.

IV. zvezek: Grajski pisar. 4000. V Zali. Izgubljeni Bog. Broširano Din 84.—, v platno vez. Din 100.—, polfranc. Din 106.—.

V. zvezek: Izza kongresa. Broš. Din 84.—, platno Din 100.—, polfranc. Din 106.—.

VI. zvezek: Cvetje v jeseni. Visoška kronika. Broš. Din 72.—, platno Din 86.—, polfr. Din 92.—.

NESTLÉ MLECNA COKOLADA NAJBOLJŠA

Zahvala.

Za premnoge iskrene izraze sožalja in sočutja, ki sem jih prejel ob smrti moje nepozabne soproge, za poklonjeno prekrasno cvetje in vence ter za mnogobrojno čašče spremlstvo na njeni zadnji poti se vsem udano in prirčno zahvaljuje

odvetnik

dr. Drago Marušič.

Šolske knjige

za use srednje, meščanske
in osnovne šole
dobite

v knjigarni Tiskovne Zadruga
Ljubljana, Prešernova ul. 54
(Nasproti glaone pošte.)

I. O. Curwood:

Preganjana žena

Roman.

»Cetrt na štiri,« je ponovila Jana; besede so ji čudno mirno prihajale z ustnic. »To pomeni — Napeto je čakal, kaj poreče.

»Da nama je živeti še petinštirideset minut!« je dejala.

Preden je utegnil odgovoriti, mu je potisnila leščerbo v roko in ga je prijala za drugo roko z obema svojima rokama.

»Ako nama ostane samo še pet in štirideset minut, tedaj ne bova nič več lagala drug drugemu,« je nadaljevala s tihim, čisto tihim glasom. »Vem, zakaj ste to storili, John Aldous. Bilo je zame. Zelo veliko ste storili zame v teh dveh dneh — v tem času, ki zadošča, da se človek rodi, da živi in da umre. Nočem, da bi ravnali v teh poslednjih minutah tako, kakor vem, da ne more biti resnica. Vi veste — in jaz vem. Zici sta bili napeljeni k skali, kjer je baterija. Nikakega upanja ni. Ob štirih — oba veva, kaj bo. A jaz — se ne bojim.«

Slišala ga je, kako se davi z besedo. Čez trenutek je rekel: »Se nekaj svetiljk je tu, Jana. Videl sem jih, ko sem iskal šal. Prižgem jih.«

In res je našel ob skalni steni še dve svetiljki. Prižgal ju je s svečo, ki je že dogorevala.

»To je bolj prijetno,« je dejala ona.

Ko se je obrnil k njej, je stala v svitu svetiljk vsa vitka in ravna

in krasna kakor angel. Njene ustnice so bile blede, poslednja kapljica krvi ji je bila izginila iz lic; in vendar je bilo v tem, kako je držala glavo, v resnobni nežnosti njenih ust in v sijaju njenih oči nekaj zamaknjeno vznemirjenega. In kakor je stala pred njim, tako je počasi iztegnila roke, z obličjem drhtečim v prekrasni muki.

»John — John Aldous!«

»Jana! Ti moj edini bog — Jana!«

Omahnila je, ko je priskočil k njej, a vendar se je smehljala — smehljaje se z novo, prelestno milobo, je iztegnila lakti proti njemu — in zašepetala, zahtela tiše od tišine same:

»John — John, ako zdaj hočete — zdaj mi smete reči, da so moji lasje lepi!«

Tako govorec se je stisnila v njegovo naročje. Njeno toplo, drago telo se je tesno privilo k njemu, njen obraz se je dvignil k njegovim očem, njene nežne roke so mu božale lice in njene ustnice so neprestano, vedno iznova izgovarjale njegovo ime, med tem ko je iz globine njegove duše mogočno strujal silni tok velike ljubezni. Držal jo je, pozabljaje vso sedanjost, pozabljaje celo smrt; poljubljal je njena voljna usta, njene lase in njene oči — zavedaje se edino tega, da je v uri smrti našel življenje, da mu njena roka boža obraz in se igra z njegovimi lasmi, da njen glas neprestano vznemirja v šepeče njegovo ime in da ga ima rada. Izvil se mu je iz naročja. In zdaj je bila res očarujoča. Zakaj ljubezen je zmogovito sijala nad obupom smrti in zarja ljubezni ji je oblivala obraz; sama blaženost je zrla iz njenih oči.

In ko sta stala tako drug drugemu nasproti, se je oglasilo — skoro kakor klenkanje zvona — mehko, fihlo cinkanje zvonila Aldouseve repetirne ure.

Ta zvok ga je presunil kakor strel. Slehera mišica mu je otrp-

nila kakor jeklo; krčevito si je uprl razprskane roke v strani.

»Jana — Jana, to ni mogoče!« je vzkljnil hripavo ter jo iznova stisnil k sebi, med tem ko je njeno obličje bledele v svitu leščerbe. »Živel sem za vas — vsa ta leta ste se mi bližali, prihajali, šli proti meni — in zdaj, ko ste moji — moji — ne, to ni mogoče! Tega ne sme biti!«

Izpustil jo je in vnovič dvignil svetiljko. Korak za korakom je ogledoval zasuti rov. Bil je cel — brez najmanjše špranje ali razpoke, skozi katero bi mogel prodreti njegov glas ali pok njegove pištole v vnanji svet. Niti poizkusil ni, da bi klical na pomoč. Vedel je, da bi bilo brezupno in da bi njegov glas preveč turborno odmeval v tej skalni grobnici. Mogoče bi bilo samo to, da bi imela votlina še kak drug izhod... S svetiljko v roki je pregledal skalne stene. Nikjer ni našel ničesar. Vrnil se je k Jani. Stala je tam, kjer jo je bil ostavil. In ko ji je pogledal v obraz, mu je mahoma odnehala vsa tesnoba; postavil je svetiljko na tla in je stopil k njej.

»Jana,« je šepnil, stiskaje obe njeni roki na svoje prsi, »ali vas res ni strah?«

»Ne, ni me strah.«

»In vendar veste —«

»Da, vem.« Sklonila se je, tako da ji je glava počivala nekaj na njiju sklenjenih rokah, nekaj na njegovih prsih.

»Ali me ljubite, Jana?«

»Tako, kakor se mi ni nikoli sanjalo, da bi mogla ljubiti moža, John Aldous,« je zašepetala.

»Pa sta bila vendar samo dva dni —«

»A jaz sem ljubila od vekov,« so milo odgovarjala njena usta.

»Ali bi hoteli biti moja žena?«

»Da.«

Naročila in ure dopisa, ličite se malih oglašev, je podati na Oglasi oddelku »Jutra«, Ljubljana, Prilazna 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi, ki služijo v porredovalni in rojalni namene običajno: vaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—. Pristojbina za šifro Din 3.—

Mali oglasi

Ure pristojbine je uparila ličbenem s naročilom, včeraj se oglaševale. Čekovni račun pošilja Ljubljana, št. 11842.

Žetiv, dopisovanja in oglaševanje trgovskega ali reklamnega značaja: vaka beseda Din 5.—. Najmanjši znesek Din 10.—. Pristojbina za šifro Din 5.—

Kam pakam?

Legitimacije

za vselej v Gradcu, Dunaju in Zagrebu z ugodnostjo polovične vožnje dobiti pri »Putniku« Tourist Office, Ljubljana, Dunajska c. št. 1. Istotam se dobe vse potrebne informacije, kakor tudi vozovnice. 24165

Obrt

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugo Hibber, Ljubljana, Valvasorjev trg. 190

Knjige

Uradnega lista kompletne letnike k. p. m. Poudarje na navedbo cene na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Dobro ohranjeno li.« 24811

Službo dobi

Učena sprejme v trgovino izdelane Vincenzo Kalar, Maribor, Aleksandrova cesta 1. 24664

Mesar, pomočnika

izurjenega tudi v razporeditvi mesa sprejme takoj Alojzij Breclini, mesar, Sp. Šiška 93 — Ljubljana 7. 24612

Stavbna tehnika

dobro izurjenega sprejme večje stavbo podjetje v Ljubljani. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Stavbni tehnik«. 24437

Kuharico

namostojajo, pridno in skrbno, z večletnimi izkušnjami, sprejme proli dobri plači celotna trgovska hiša na del. Poudarje na navedbo cene na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Samostojna in pridna 190.« 24150

Učenko za likanje

sprejme takoj tovarna perila, Gornja Vojska, Ljubljana, Gosposka ulica št. 16. Učna doba 6 mesecev. 24803

Prodajalko

ki je zmorna samostojno voditi mešano galanterijsko trgovino, sprejme. Cenljive poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Naredba kav. 24806

Vrtnarja - ekonom

z dolgoletnimi izkušnjami, sprejme Vlastimirov »Krajev vrtar«, Podgaj pri Rog. Slatini. 24733

Čevljar, pomočnika

izurjenega za mešano delo, sprejme takoj v trajno delo J. Smid, čevljar, Gosposka ulica 130. 24761

Pridno kuharico

sprejme takoj. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24830

Učena

za fotografiranje obrt sprejme takoj foto-studio »Weiss, Polzele, Savinjska dolina. 24836

Dekle

pridno in skrbno, staro od 25-35 let, ki je dobra kuharica in redna gospodinja, sprejme. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Ljubljanski otrok«. 24837

Mesarskega vajenca

takoj sprejme a hrano in stanovanjem Jole Jelenc, Sp. Šiška, Celovška cesta št. 54. 24815

30 mizarjev

izobrih in izkušnih nad 30 let starih, sprejme tovarna vagonov v Srbiji. Sprejme v petek dne 2. septembra t. l. Lopoldan pri Borzi dela v Mariboru, potom zastopnika tovarne. 24832

Zaslushek

Zastopniki (ce)! Država jamči za vrednostno papirje! Mi vam jamčimo za visok zaslužek! Sprejme Vas brez kaveje za prodajo državnih strokov, na mala odplačila. Poleg tega tudi za prodajo avtomobilov, ur na odplačila. Javite se osebo ali pismo! Zumbulović, Ljubljana, Aleksandrova 12. 24804

Službe išče

Kuharica z doletje, išče službo pri oziroma ali finančni kontroli. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24630

Krojaški pomočnik

išče stalno službo. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24703

Gospodična

stara 27 let, šli službo gospodinjice pri vdovu, samcu ali ločencu. Večja je kuharica, gospodinjica in rožnoga dela. — Dopise na oglašni oddelku »Jutra« pod »Simpatična«. 24788

Absolventinja

iskane obitne šole, zmorna vseh in nekoliko silvanja. Šli službe. — Gre tudi kot odgovornost k boljši rodbini. — Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 24786

Kuharica

zanesljiva oseba, zmorna za pomožne kuche in vseh hišnih opravil, šli službe — če mogoče samo dopoldne, na željo pa tudi ves dan. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24784

Izurjena modistinja

šli službe za takoj. Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 24805

Železostolarski in strojnooključavničar

pomočnik s prav dobrih izkušnjah, šli vstopiti v službo takoj ali pozneje. Naslov v oglašni oddelku »Jutra«. 24777

Pletilja

šli službe. Poudarje na področju »Jutra« v Mariboru pod »Pletilja«. 24890

Pouk

bivši učitelj konservatorija po znanih cenah v Studentovski ulici št. 9/1. 24705

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija po znanih cenah v Studentovski ulici št. 9/1. 24705

Učiteljico

mešanske šole išče, da bi pooblašala delico dnevnega po 2 uri. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra«. 24813

Nemščino poučuje

strokovna učiteljica osemletne učence in učenke, v toliko do deset, 2 uri tedensko za 40 din mesečno. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24816

Prodajam

Vrtniško opeko urbovaljaki premo in bakova hrva tudi najceneje Lovro Krka, Trnovski prias 12. Postrebo točno! 61

Kolesarji!

Znane cene! Ogledajte si zalogo dvokolesnih koles tipa Tribuna, Rekord, Champion, Styria, Biankoni, Favor, Perla. Diamant št. od 1800 Din naprej. — Pnevmatika Michelin. Dunlop itd. Ceniki trakov. Prodaja na obroke. T. B. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozil. Ljubljana. 81

Pletilni stroj

skoro nov, na 8 kijevec (Achtstich), 830 cm, s 4 nitimi, vodilni in mnogostevilni vzorci, radi opustitve obrata pod zelo ugodnimi pogoji prodam. Pismene ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« pod »Pletilni stroj 36«. 24719

2 železni okni

rabljeni — veliki približno 110 x 110, kupim. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24787

Stare obleke

molke čevlje, pohištvo itd. kupujem. Dopisnice zadostuje, da pridem na dom. A. Drame, Ljubljana, Gallusova ulica št. 29. 24829

Skobelnik

dobro ohranjen, kupim. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Štev. 151«. 24823

2-3 prekučevalce

»super vozove« kupim od »zapeljega« poudarje na poljsko železnico. Pismene ponudbe na poštini prodal št. 153. 24844

Več lepih oblek

prodam po ugodni ceni. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24792

Moško kolo

prodam za 870 Din. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24822

Otroški voziček

divan, omaro s predali in mizo prodam. Naslov v oglašni oddelku »Jutra«. 24846

Osebo pravico

za točenje alkoholnih pijač prodam. Pismene ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« v Mariboru pod šifro »Alkohol«. 24849

Priredski

Prima suhe gobe kupuje E. Vajda, Čakovce, eksportna trgovina. Povprečne ponudbe na gornji naslov. 24696

Kupim

Polhovne kože in vse druge od divjačine kupuje in zanesljivo dobro plača D. Zdravil, Ljubljana, Florjanska ulica št. 9. 24814

Bukovih drv

gorljivih, lesnih odpadkov pri šaganju, franko vagon Postojna, kupim vsako množino. Poudarje na navedbo cene v nemškem ali italijanskem jeziku na naslov: Silverio Basilio, Udine, Via dei Campi No. 9. 24827

«Odol» prazne steklenice

kapaja drogerija Anton Knap, alnova, Židovska ul. št. 1. 24822

Hrastove hlode

od 30 cm debeline naprej kupuje v vsaki množini par na žaga V. Scagnetti, Ljubljana. 202

Orehove plohe

event. tudi hlode kupim takoj. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Oreh 1000«. 24691

Elektromotor

za enakovrtni tok, 230 volt, 3 HP, dobro ohranjen, kupi Franc Hodnik, Logatec. 24810

Pletilni stroj

za jopice in nogavice, rabljen, a dobro ohranjen, kupim tam kjer me nasele pleš. Najraje na Dolenskem. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Pletilni stroj 36«. 24719

2 železni okni

rabljeni — veliki približno 110 x 110, kupim. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24787

Stare obleke

molke čevlje, pohištvo itd. kupujem. Dopisnice zadostuje, da pridem na dom. A. Drame, Ljubljana, Gallusova ulica št. 29. 24829

Skobelnik

dobro ohranjen, kupim. — Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Štev. 151«. 24823

2-3 prekučevalce

»super vozove« kupim od »zapeljega« poudarje na poljsko železnico. Pismene ponudbe na poštini prodal št. 153. 24844

Več lepih oblek

prodam po ugodni ceni. — Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24792

Moško kolo

prodam za 870 Din. Naslov v oglašnem oddelku »Jutra«. 24822

Otroški voziček

divan, omaro s predali in mizo prodam. Naslov v oglašni oddelku »Jutra«. 24846

Osebo pravico

za točenje alkoholnih pijač prodam. Pismene ponudbe na oglašni oddelku »Jutra« v Mariboru pod šifro »Alkohol«. 24849

Priredski

Prima suhe gobe kupuje E. Vajda, Čakovce, eksportna trgovina. Povprečne ponudbe na gornji naslov. 24696

Kupim

Polhovne kože in vse druge od divjačine kupuje in zanesljivo dobro plača D. Zdravil, Ljubljana, Florjanska ulica št. 9. 24814

Sadje

Namizno sadje jabolka in bruske raspoložbo po najnižji ceni Peter Betina, Radeče-Zidani most. 194

Pored

ugodno prodam hišo s lepim vrtom in pristanom v prijaznem okolju. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Ugodna prilika 43«. 24443

Radi smrti

ugodno prodam hišo s lepim vrtom in pristanom v prijaznem okolju. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Ugodna prilika 43«. 24443

Parcelo

v velikosti 450-700 m² kupim. — Poudarje na navedbo cene na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Parcela R 11«. 24813-a

Vinograd

v bližini Brežic, s letošnjimi pridelki, vso opremo, sodovi, kadmi, stikalnic, hišo in vin, hramom napredaj. Pojavila v oglašnem oddelku »Jutra«. 24782

Enodružinska hiša

lepa, z gospodarskim poslopjem, vrtom, sadonosičkom in njivo napredaj v prijaznem kraju blizu kolodvoza, za 36.000 Din. Oto Arsenšek, post. Stanje pri Jelšah (St. Rok), Slovenija. 24835

V najem

dobro dobo v industrijskem mestu v Sloveniji, zaradi boljši takoj oddam v najem. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 24734

Pekarijo

dobro dobo v industrijskem mestu v Sloveniji, zaradi boljši takoj oddam v najem. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 24734

Agilnega trgovca

želimo za dobro dobo v industrijskem mestu v Sloveniji, zaradi boljši takoj oddam v najem. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Naslov pove oglašni oddelku »Jutra«. 24734

Lokali

Trgovski lokal za mešano trgovino, z ali brez stanovanja oddam na prometni cesti v Ljubljani. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Trgovski lokal«. 24830

Lekarna

na Stajerskem, na glavni progi napredaj. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod »Lekarna«. 24780

Stanovanja

1888 mirna stranka brez otrok, ki plaša tudi 1 leto naprej. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Srečen št. 10«. 24722

Družina brez otrok

1888 mirna stranka brez otrok, ki plaša tudi 1 leto naprej. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Srečen št. 10«. 24722

Stanovanje

1888 mirna stranka brez otrok, ki plaša tudi 1 leto naprej. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Srečen št. 10«. 24722

Stanovanje

1888 mirna stranka brez otrok, ki plaša tudi 1 leto naprej. Poudarje na oglašni oddelku »Jutra« pod šifro »Srečen št. 10«. 24722

Preselitve

izvršuje najceneje »Slovenis-Transport«, sped. transportna družba v Ljubljani, Miklošičeva 35 — Tel. 27-15. 23101

Stanovanje

2 sob, predobro, kuhinje in prisklbi oddam s 15. septembrom. Naslov v